Претплата за Србију:
На годину 18. динара
На пола године 9. дин.
Тромесечно 4·50 динара
месечно 1·50 динар.
За иностранство: На годину 36 дин., за пола године 18 дин., тромесечно 9 дин., месечно — — 3 динара — —
Број 5 пара

НОВОСТИ

Огласи по погодби.
Припослане изјаве и исправке од петитног реда на првој страни 3 динара, на трећој 2 дин.
Рукописи се не враћају.
Непланена писма не примају се
Број 5 пара

БРОЈ 509. | ВЛАСНИК и ДИРЕКТОР МИЛАН П. САВЧИЋ | НИШ, ПОНЕДЕЉАК 7. СЕПТЕМБРА 1915. ГОДИНЕ | ГОДИНА III.

Наши специјални извештаји

Увод у велику битку

Женева, 3. септембра.

Артиљеријска борба која траје већ два дана на западном фронту има за циљ да маскира велико пребацивање трупа које се врши на обема странама на борбеном фронту. Држи се да су ове артиљеријске борбе увод у велику битку.

Повлачење из Трансилваније

Предеал, 3. септембра.

Овде су стигле вести да су аустро-мађарске трупе, које су биле нагомилане на румунској граници на Карпатима, добиле налог да се повуку и оду у Буковину и Галицију као потпора трупама које се тамо налазе.

Форсирање Дарданела

Деде-Агач, 4. септембра.

Од јуче увече непрестано се чује бомбардовање Дарданела од стране савезничке флоте. Путници који су стигли са једним италијанским паробродом причају да су на мору срели енглески војни брод „Роман" праћен многим транспортним бродовима са војском за Дарданеле.

За све време путовања бродови су путовали са погашеним светиљкама због подморских немачких бродова.

Ситуација на Балкану

— Обавештења једног политичара. —

Један доброобавештен политичар дао нам је ова обавештења о ситуацији у балканским државама:

Општа ситуација

— Видим да сте у „Новостима" одмах после колективног корака Четворног Споразума у Софији, Нишу и Атини увели рубрику којој сте дали наслов: „*Критични дани на Балкану.*" Да, дани на Балкану су заиста критични јер се ово једногодишње затишје на Балкану врло лако може претворити у пожар. Али са уверењем вам могу рећи, да се ми Срби и овог пута не треба да плашимо тог пожара. *Србија неће бити сама на Балкану, а то је доста да умири и нас и наше савезнике.* Не кажем да би то било добро и да би то требало желети. Напротив. То би било зло за заједничку ствар наших савезника, али, знате како наш народ каже: *свако добро има своје зло.* Ситуација је критична, а криза не постати акутна тек после одговора Бугарске, који се већ може предвидети. Шта ће тада наступити мислим да нико на свету не би могао што одређеније рећи. За то се мора имати стрпљења.

Бугарска

— Све више преовлађује уверење да је Бугарска у тајном савезу са Централним Силама. Њено досадашње потпомагање Централних Сила и Турске и њено непријатељско држање према Србији, које се манифестовало нападима на солунску пругу и комитском акцијом, било је довољно да је отбрије. Али, благодарећи својем згодном положају све јој је то гледано кроз прсте, па се чак желело, а и сад жели, да се она придобије за Четворни Споразум. Бугарска је ову жељу Четворног Споразума и његову трпељивост протумачила — у осталом доста оправдано — као слабост и заузела је је врећајуће држање. Јер, како се другојачије могу сматрати њени преговори и, како изгледа, њен уговор са Турском у тренутку када она води преговоре са Четворним Споразумом? Али, као да се прибближава крај бугарске дволичности. Бугарској је предат одговор Четворног Споразума на њене захтеве и она се има сад изјаснити. Колико је мени познато Бугарска може бити потпуно задовољна оним што јој се нуди и ако јој је поле стало до тога да се придружи Четворном Споразуму, њој се сад дала прилика за то. Међутим, моје је уверење да Бугарска, после смене Фичева, после свршене погодбе с Турском, после учесталих комитских упада у српску Македонију, после посета херцога од Мекленбурга и грофа Палавичинија и, најзад, после мобилизације Македонаца и Једренаца, — да Бугарска, вели, после свега тога неће дати пристанак на ноту Четворног Споразума. Једно је само вероватно, да ће она учинити све да одужи преговоре како би сачекала „*погодан тренутак*" како те ономад рекоше „Народни Права" орган председника владе г. Радославова. Само нова инвазија Руса у Пруску и Галицију и пробијање немачког фронта на западу ако би расхладнили усијане бугарске главе.

— Резиме: *У Бугарској Четворни Споразум има тајног противника који ће маску скинути онда, када му то буде нерадно.*

Грчка

— Вара се ко мисли — а многи листови тако пишу — да доласком Венизелоса на власт није измењена спољна политика Грчке. Не треба заборавити, да је Гунаринова Грчка била *германофилска Грчка*, а да *Венизелосова Грчка то није.* Нема сумње да су се уласком Италије у акцију шансе на компензације Грчкој у Малој Азији смањиле, али ипак се од Венизелоса, који догађајима гледа право у лице, може очекивати да ће, кад то затреба, прићи Четворном Споразуму. Однос Грчке према Четворном Споразуму поправљени су што се види по скидању блокаде са грчке обале.

Свестан бугарске опасности, г. Венизелос ће остати најлојалнији извршилац српско-грчког савеза, а трудиће се свим силама, да одржи Румунију у расположењу из доба букурешких преговора о миру. То се у осталом већ испољило у заједничком румунско-грчком кораку у Софији када је Бугарској јасно речено, да, у случају напада на Србију, неће напићи на усамљену Србију.

Моје је уверење да ће Грчка сачувати неутралност све дотле докле се Бугарска не изведе на чистину. Са таквом неутралношћу Четворни Споразум може бити потпуно задовољан. *Оног дана када Четворни Споразум добије у Бугарској ратног непријатеља добиће у Грчкој ратног друга.*

Румунија

Положај Румуније је готово одређен. Постало је већ банално понављати: *Румунија никад неће бити оружани противник Четворног Споразума.* Али, ситуација се изменила. Румунија је, према свему судећи, већ савезник Четворног Споразума. Њена војска истина још није прешла на аустријско земљиште, али је изведена на аустријску границу. Аустрија сазнавши за одлуку Румуније, покушала је да изврши притисак на њу затварањем аустријске границе, али се Румунија није дала заплашити. На војне мере од стране Аустрије Румунија је одговорила војним мерама.

Докле су односи Аустрије и Румуније врло затегнути, дотле су односи са Србијом и Грчком пријатељски. Стара слога и једнодушност из доба букурешког мира манифестовала се последњим кораком у Софији. Положај Бугарске је због тога знатно отежан и, изгледа, њени планови о мучком ударцу с леђа као да се неће тако лако моћи остварити.

Једно је само неодређено: *време уласка Румуније у акцију.* Кад је реч о Румунији онда је свака прогноза о томе несигурна. Свакако да ће на то имати великог утицаја догађаји на руском фронту и догађаји у — Софији.

Закључак

Србија је савезник Четворног Споразума.

Румунија и Грчка су на страни Четворног Споразума.

Бугарска чини очајне напоре да се одбрани од пријатељства Четворног Споразума.

Србија, Румунија и Грчка споразумне су у опредељивању према Бугарској за случај какве нове авантуре с њене стране.

— Као што видите — завршио је политичар — односи на Балкану нису се у главном изменили. Они су као и у почетку рата, само што су добили одређенији облик и што смо ближе дану када ће се потпуно формирати. Одлука у Софији дефинитивно ће одредити ту форму.

ЈУЧЕ

— ДОГЛАВЈИ ЈУЧЕРАЊЕГ ДАНА —

Руси потискују Немце.

Петроград, 2. септ.

Источно од Ковела наш Штоходу заузели смо Гулевичи и Рутка Ситовичкаја после огорченог непријатељског отпора. Заробили смо два официра и 74 непријатељских војника и запленили смо четири митраљеза. Непријатељ је потиснут ка западу. На фронту јужно од Припета непријатељ је, извршио са великим снагама и на више места више противнапада. Приликом заузимања непријатељских позиција код Коробишча и Погаријелца северо-источно од Дубна запленили смо један топ и седам митраљеза и заробили смо 37 официра и 2393 непријатељских војника. Услед непријатељевих протинапада наше трупе одбачене су у назад. У борби у крају Гладки—Воробјевка северо-западно од Тарнопола заробили смо пет официра и 547 непријатељских војника и запленили смо два митраљеза. Село Воробјевка и мала шумица, која се налази северно од тога села заузимани су и напуштани виде пута. На Стрипи, југозападно од Тарнопола заузели смо после јаког напада варош Бењаву. Непријатељ је побегао с оне стране реке пошто је претрпео великих губитака. Жестока борба развила се на Стрипи западно од Трембовље у крају Бурковски и Злотники.

Напад на Немце.

Париз, 6, септембра.

Извршен је жестоки артиљеријски напад на немачке положаје око Араса као и јужно и источно од Лакса. Тврди се да је причинио знатну штету приликом последњег бомбардовања Остенде, које је извршила енглеска флота, у радионицама за подморске бродове и на појединим другим радовима.

БРАНИКИ

РАТНИ ЕЛИГРАМИ

Бечки бабичлук

Крај свих мука Бечу на врат пада
Две хиљаде бабица без рада!
И Беч издао већ наредбу ову:
„Пет бабица на сваку принову."
Где су многе бабице... већ зна се
Каква не им деца Беч да краде.

РЕГИСТАР

Бугарски одговор

КАМБАНА"

СЪГЛАШЕНИЕТО

заплаша

Ако се постигне споразумѣние между България и Турция, то съглашението ще счита това за casus-belli.

(Из Пресата).

Пръди молби, днесъ закани
Антантата прана,
Тя да пие и играе,
А Ганю да плаща.

—

Завидѣ ни на успѣха,
Че безъ кръвь печелимъ
И съсъ Турция по братски
Парче земя дѣлимъ.

—

Ама щѣли да си вдигнат
Консулитѣ „сайни";
Отъ туй нѣщо българина
Съвсѣмъ не се дразни.

—

Всѣка кѫща има само
Единъ чорбаджия,
Другъ почне ли да се бърка,
Бѣгай — заржи я.

—

Съсъ завлашвания страшни
Туй нѣщо не става,
Отъ заканитѣ дѣтински
Око не ни шава.

—

— Я що сакамъ че си правимъ
Вази кой ви пита?
Бай ви Ганю не се плаши:
„Умрѣлъ конь не рита".

Ст. Миленковъ.

Бугари су застали

— Предомислили су се и одложили напад. —

Букурешт, 3. септембра.

„Дрептатеа" сазнаје да је искључен напад Бугарске на Србију. Узроци се не знају, али је несумњиво један од разлога тај, што Немци нису успели у свом покушају да продру у Бесарабију, чиме би Бугарска била осигурана од румунског напада. То и задржавање немачког напада на Србију спречили су Бугарску у нападу. Па ипак савезници не полажу више никакву наду у Бугарску. Она се сматра као дефинитивно изгубљена за Четворни Споразум.

Мих.

Финансијска конференција

— Министри Споразума састају се у Лондону —

У Лондону, под председништвом Лојда Џорџа, министра финансија Енглеске, састаће се министри финансија Четворног Споразума. Конференција ће трајати две недеље а решавање се поред општих финансијских питања и о новом зајму.

У Лондон ће доћи неколико познатих америчких банкара.

Читај: „LE COURRIER DES BALKANS"

ФЕЉТОН

Ж. М. Пауновић.

ТРУБАЧ И ДОБОШАР

(Војничка балада у прози.)

I

— Тру-тру! тру, тру!... снажно свира труба, јер у њу крепко дува трубач с образима набреклим крвљу, и својим једномерним звуком прати кретање војника кад лежу и кад устају, кад једу и кад марширају.

— Там-та-ра, там, там! удара добошар маљицама у свој добош и прати такт корака војника уморних и одморних, малаксалих и окрепљених.

— Тру-тру, трам, трам! Озбиљно су и поносито вршили своју дужност трубач и добошар, а другови су их волели и уживали су с њима, и ако су они морали чистити пушке и оштрити бајонете, док је трубач чистио блехану трубу да се жутела као злато, а добошар навијао добош до такве затегнутости, да су маљице лако невидљиво падале и одскакале од поцрнеле коже, као кишне капи по води.

II

— Тру-тру-тру! тру! Напред, војници, јунаци силнога цара Душана! Храбро, осветници светога цара Лазара! У име правде и напретка напред, за Отаџбину! — орио се глас командира уз трештави јек трубе, која је позивала у бој...

— Трам-там-там! трам-там! одговарао је нераздвојни добошар уз марш војника, чији су кораци тупо одјекивали по равнима и кршевима њихове мале добре отаџбине.

Весело су ишли са друговима трубач и добошар, и кад би им другове побеђивао умор, они су их умели подизати поновом и подржати на истрајност.

— Тру-тру! — трам-там, там! будила је труба и добош рано ујутру, пре сунца, ратнике, позивала их у бој, и после их пратила на одмор и спавање, да би сутра то исто поновила.

И војници силнога цара Душана, осветници светога цара Лазара, одмицали су брзо напред — — —

III

Што је вечерас све мирно и мукло? Што се пољем не разлеже јек трубе и добоша, као обично, од којих су одјекивала супротна брда и враћала и носила одјек далеко, далеко кроз долине и преко висова? Што данас војници суморни леже у своје логоре и жалосно се гледају, као да траже неког?

Тру... Не! Нема вечерас весеље звонке трубе! Нема неодољивог добоша... Они су умукли, умукли су, да, јер нема ни трубача, ни добошара.

— Шта је с њима? Где су они?

На крвавој пољани умирала су два ветерана.

Сунце их је ресило влажним јесењим сјајем, а монотони ветар хујао је као трубе Вечности, гонећи преко њих жуто увело лишће, које је стварало око њихових глава мртвачко коло измешано сенкама умрлих, да после рашири над земљом јесењи жути покров за Природу која полако умире пре но што се увиђе белим зимским покривалом...

Поред многих својих другова, данас су пали и труба и добошар. Ни њих најзад није мимоишло судбоносно тане, које је пресекло постојано духање трубачево и даље добовање добошарево. Јер — окршај је данас био крвав и незапамћен.

V

Зашто трубач жељно упире очи тамо, где назире нешто?

— Ено, тамо! Тамо се нешто пресијава... тамо, у свој трави сјаји неко злато — то је труба његова! Зар не?

Ено, сад пружа руку и дохвата је нежно и подиже к себи... Шта хоће с њом? Па он издише!... Стани! чекај! — Ха! напред, у име Краља!

Последњи осмејак затрепта на уснама трубачевим и, до краја веран своме позиву, прислања на уста трубу, коју мора оставити. Напреже се... образи се надимају... али из ње не излази никакав звук, зачу се као неко јецање уз пратњу ветра, а из ране на грудима покуља црна крв, верна трубачева крв.

VI

Зашто је добошар дигао главу и сад гледа жалосно пред собом напрежући се да дигне рањено тело? О сад њега гледа још жалосније његов добош, који се при удару гранате откотрљао од господара и сад лежи изгрнут у пожутелој трави, овлаженој росом.

Толико се подиже добошар и стењући последњом снагом пузи до својег пратиоца, грли га, руком и при последњем даху покушава да у потмулом његовом бруњању изведе своју посмртну арију...

Али добоша више нема, он је растргнут и подеран... Прети му пропадају кроз начињен отвор... Па кад не успе што је желео, он полако положи главу на свој провађени добош, а неколико суза заснјаше у очима: да ли за њим, или за неким далеко, или за другоима који су мртви лежали ако њега, а нису могли чути његово последње трам-там...

* * *

Но, свеједно! Јесењи ветар место њих је тајанствено и кобно хујао, као увек, једнолик и вечан — хуууј...

ОГЛАШУЈТЕ У НОВОСТИМА

Критични дани на Балкану

— После колективног корака Четворног Споразума. —

У БУГАРСКОЈ

Ситуација.

Софија, 5. септембра.

Заједно са новим кораком сила Четворног Споразума ступила је у Бугарској у живот и превентивна цензура; на тај начин влада је успела да садржина ноте остане што више тајна. Међутим баш по том брисању појединих редова, даје се закључити да нота поред пријатних детаља које штампа доноси, има и таквих који се ни најмање не допадају ни бугарској влади ни Бугарском народу.

Ево шта пише „Балканска Трибуна“:

„О колективној ноти, коју су представници споразума предали министру Радославову проносе се сви могуће предпоставке. Већи део тих комбинација далеко је од истине. Са највише озбиљности тврди се пак, де су последњи предлози Споразума исцрпни и (прецртала цензура) задовољавајућу. Претензија бугарске на Македонију су задовољене, независно од становишта Србије и Грчке.

Бугарски одговор чека се убрзо. Министарски Савет држи дуге седнице. Крајње рашење донеће се, кад се саслуша мишљење краља и мишљење шефова опозиције“.

Интересантнија је једна белешка у „Миру:“

„Осећа се опадање авантуристичког духа. Разлози за то расхлађивање су разноврсни.

1.) Поред свих немачких уверавања нема изгледа да ће Немци напасти Србију (три реда празна).

2.) *Споразум је нагласио да је немогуће напасти Србију, а не објавити рат Енглеској, Француској и Италији.*

3. Румунија је без околишења изјавила, да ни у ком случају неће поћи са централним државама (читав пасус празан).

А у уводном чланку истог броја „Мира“, у коме се говори да је влада вољна да сачува неутралност избрисано је све што чини садржину чланка. Треба напоменути да у „Комбни“ која на сва уста грди Русију, Споразум, Србију и Грчку и која данас доноси чланак „Руски фатални трио“ против великог кнеза Николаја, министра Сазанова и Сухалиминова, није цензура избацила ни једну запету. Апс.

Ко има реч?

„Дума“ доноси једно интересатно саопштење. Приликом предаје ноте г. Радославов је рекао да ће обавестити краља о свему и дати по том одговор. На то му је један од посланика приметио, да је краљ неодговорно лице и да они желе да знају његово мишљење као председника владе Г. Радославов је одговорио: „Кабинет мора да ужива поверење круне. Ако државни поговар не одобрава политику, коју смо досад водили, предаћемо своје мандате и сићићемо с власти“.

А каква је то политика вели нам орган министре Петкова „Нови Век“ који пише: — Бугарска влада тражи да Дунав буде чист од мина, те да се успостави веза између Бугарске и Аустро-угарске. —

Шефови опозиције код Краља

Софија, 4. септ.

Шефова опозиције изјавили су жељу да изађу пред Краља и да му изложе своје погледе на ситуацију. Краљ их је примио данас у колективну аудијенцију. Изасланство се састоји из г. г. Малинова, Гешова, Данева, Цагова и Стамболијског. Она два последња представљају радикалну и привредну странку. Социјалисте су одбиле да учествују у овом кораку.

Манифестације регрута

Софија, 3. септ.

Мађедонци, који су позвани под заставе, приредили су данас по подне дугу патриотску манифестацију пре него што су отишли у касарне.

Престолонаследник код Радославова — Жеков код Краља

Софија, 4. септ.

Престолонаследник Борис био је данас у дужем разговору код министра председника, док је министар војни Жеков конферисао врло дуго са краљем.

Маркиз Палавичини

Софија, 4. септ.

Пред свој одлазак за Беч аустријски амбасадор Маркиз Палавичини водио је дуге разговоре са министрима Радославовом и Тончевом и немачким послаником г. Михаелисом.

Двојни Савез и Бугарска

Софија 4. септ.

Г. Даскалов, специјални изасланик бугарске владе у Бечу, вратио се. Он је био у Берлину и Бечу где је био послат да уреди питање о компензацијама, које Двојни Савез чини Бугарској.

У ГРЧКОЈ

Грчко-румунска конвенција о транспорту.

Рим, 3. септ.

Из Атине јављају да је г. Филодор, румунски посланик на грчком двору, имао неколико састанака са г. Диамандидесом, грчким послаником индустрије и трговине, ради регулисања питања о транспорту из Солуна у Ниш робе упућене за Румунију.

Како изгледа Венизелосова влада је изјавила румунском посланику да жели да буде измењен уговор који је закључила Гунарисова влада односно извоза из Румуније у Грчку.

Тако је грчка влада тражила да оних 10 вагона који дневно стижу из Румуније у Солун, буду натоварена само пшеницом. Тако би Грчка дневно добијала 150 тона жита.

Односно вагона које грчка влада ставља на расположење за извоз у Румунију, г. Диамандидес је изјавио да нема ништа против да они служе за транспорт муниције за Румунију.

Грчка влада је тражила од румунске да не фаворизира транспорт румунске робе у случају да у Грчкој буде оскудица у вагонима.

Г. Диамандидес је уз то свратио пажњу румунском посланику и на то да Румунија не може да стави Грчкој на расположење више од 10 вагона, док је према конвенцији, требала да шиље у Солун 20 вагона дневно.

Аудиенције

Атина, 4. септ.

Краљ је јуче примио у аудиенцију немачког посланика, посланика за Лаконију Петропулоса и Суфлиса, екс-гувернера Мађедоније.

Данас ће бити примљени у аудиенцију генерал Сатилис, командант петог корпуса, поддиректор грчке банке Зографос, управник Атине Меркурис и директор полиције Зимбракакис.

Министарски савет

Атина, 4. септ.

Синоћ је одржан министарски савет у министарству спољних послова. Трајао је 2 сата. Г. Диамандидес, који се јуче вратио из Солуна, изложио је економску ситуацију нових области.

У РУМУНИЈИ

Отварање границе

Букурешт, 4. септ.

Владин официнзус јавља да су мађарске власти добиле наредбу да отворе границу. Према томе саобраћај путника и робе предузет је на свим пограничким тачкама. Г Чернин, аустријски посланик, лично је известио г. Пурумбару, министра спољних послова, о отварању мађарске границе.

Обустава утовара

Букурешт, 3 септ.

Једна депеша дирекцији железница — коју публикују сви листови — јавља да се суспендује, до нове наредбе, свако утоваривање цереалији у румунске вагоне за пограничне станице Бурдуцени, Паланка. Предеал и Чижениу.

Утовар ће се вршити само у Ђурђу-Рамаоану и то само за бугарску робу, која се товари у стране вагоне за Немачку.

Ово сустендовање је извршено због великог броја утоварених вагона, који спречавају циркулацију на разним станицама.

Буше код Пурумбара

Букурешт, 4 септ.

Немачки посланик, Фон дем Буше, посетио је јуче Министри спољних послова, г. Пурумбару. Вредно је забележити да ова посета долази после аудиенције коју је Чернин аустријски посланик, имао код краља.

Немачки авијатичари

Букурешт, 4. септ.

У возу, којим су синоћ дошли из Брашове први путници румунски који су били задржани у мађарској, налази се и 15 авијатичара Немачких, који путују за Цариград

15 милиона за Турску

Букурешт, 4. септ.

Листови јављају да је јуче прошао кроз Букурешт, један вагон, упућен за Цариград, у коме се налазило 4834 килограма злата у немачким маркама, што чини око 15 милиона. Пошто је комисија прегледала вагон, он је пуштен и отпутовао је за Цариград.

Румунија и Споразум

Румунија у интересу Споразума, остаје неутрална?

Букурешт, 3. септ.

Кореспондент „Дрептатеа“ из Женеве шиље поштом ова извешћа:

Сви овдашњи листови баве се преговорима између Румуније и Четворног Соразума. Влада уверење да је већ закључен споразум између савезника и румунске владе. Али се овде држи да ће Румунија, баш у интересу савезника остати неутрална.

Држање Бугарске је показало да се Споразум нема више чему надати од софијске владе. Бугарска је влада спремна да нападне Србију.

Код овакног стања ствара у интересу је Четворном Споразуму да Румунија остане неутрална, као резерва савезницима, с обзиром на могућност бугарске агресије, која би потпомогла отпор Турске. Они има да остане неутрална до почетка опште савезничке офанзиве.

НАЈНОВИЈЕ!

КАТИЛ МАНДЕС

Вештина волети

Једна од најдуховитијих књига

— Страна 170 —

Цена 2·— дин.

На продају код свих књижара и продаваца. 868,1-3

Изјаве лорда Киченера

— Енглески министар војни о војној ситуацији —

Лондон, 4 септ.

Лорд Киченер, енглески министар војни, држао је у Доњем Дому сјајан експозе о војној ситуацији савезника од Француске до Месопотамије.

Број топова, рекао је лорд Киченер, увећао се знатно у енглеској армији. Министар војни је исказао своје велико задовољство после посете коју је учинио армијама на западном фронту. Ситуација је на источном фронту задовољавајућа, јер је армија руска интактна, док су Немци исцрпљени. **Киченер је нагласио да је обавезна војна служба у Енглеској потребна, да би Енглеска могла до краја рата располагати са што већим бројем људи.**

У Дому Лордова лорд Киченер је изнео детаљисан извештај о ситуацији. Говорећи о борбама на руском фронту, рекао је да је руска армија одуаревши се бројно и материјално јачем непријатељу постала надмоћнија од аустро-немачке армије. Не треба заборавити да је Русија способна да учини велики, страховит напор. О Дарданелима рекао је да су Турци, ма колико да их Немци помажу, деморалисани због ужасних губитака које им је нанела савезничка артилерија.

Генерал Алексијев

— Нови шеф руског генералштаба —

Нови шеф руског генералштаба, генерал Михаило Васиљевић Алексијев ужива велико поверење војске.

По свршетку тверске класичне гимназије и пешачке јункерске школе у Москви постао је официр 1876 у 64 пешачком казанском пуку, с којим је учествовао у рату 1876-77 под командом генерала Скобељева и добио три награде. 1890 свршио је генералштабну академију.

Прве године службе после генералштаба провео је у петроградском војном округу а 1894 ступио је у генералштаб и остао 10 година. За то време је био и професор руске војне историје у генералштабној школи. 1904 постао је генерал-мајор и послат у 3. манџурску армију. Ту је одликован Св. Станиславом I и Св. Аном I степена.

По свршетку руско-јапанског рата Алексејев је отишао у оперативно одељење генералштаба и радио у овом све до 1908, када је одређен за начелника кијевског војног округа.

У почетку овог рата генерал Алексијев био је одређен за начелника штаба армије на југозападном фронту, где се одликовао као одличан стратег. У марту је Алексијев заменио генерала Руског, који је био болестан, и тад поново осведочио своје велике војне способности.

Ратна хроника

— Монопол хране у Немачкој —

Букурешт, 4 септ.

Из Берлина телеграфишу: Једним декретом Бундесрата одређује се да се све врсте хране имају, после обзнане овог декрета, предати Берлинском Централном Друштву за откуп.

За вршење предаје вреде услови које је одредио државни канцелар. Окупирана територија не сматра се као страна.

Канцелар ће издати наредбе о траженој екзекуцији; он може дозвољавати изузимања од ове одредбе као и у којим приликама се оне не примењују на транзит.

Југословенско јединство

У речима истакнутих јужних Словена и странаца

XVI

И ови несрећници (који раде на раздору Срба и Хрвата), често туђим новцем подмићени, до сада су побједу одржавали; а хоће ли и од сада? Српско и Хрватско побратимство, у народних пјесамах и обичајих с особитими отајственими начини посвећено и овјекчано, већ се из дуга сна, кроз узбуркану прошлост пробуђује, да изумрли живот обнови. Марко није умро, — спава; а често се и сада код нашега народа чује да се већ издријема и на ноге диже.

А Марко слава је хрватска и српска исто, по истом праву посједбина Хрвата и Срба, свез је чаробни њихових душа на олтару народнога препорођења.

Симе Љубић (Огледало књижевне повјести југославјанске књ. I, 1864. Ријека 1864—67).

Ако Бугарска забаса...

— И Балкан и Четворни Споразум решени су и одлучни. — Изјаве Филипеску. —

Букурешт, 1 септ.

„Адеверул“ пише:

Најзад се Четворни Споразум уверио да је одвећ дуго преговарао на Балкану и да сад више није време за преговоре већ за припреме на одлучну акцију.

Турско-бугарски уговор је несумњиво допринео да се убрза кларификација ситуације на Балкану.

Последњи демарш учињен у Софији од стране Сила Споразума несумњиво је од великог значаја.

Бугарска је извештена да ако намерава да пође против интереса Четворног Споразума да ће савезници искрцати војску у Солуну и Валони ради окупирања бугарске Македоније.

Несумњиво је да би рат узео сасвим нов вид ако би савезничке војске отпочеле борбу на Балкану.

Опомене, које су дате Бугарској, стоје у тесној вези са изјавама г. Венизелоса, које је дао Споразуму пошто је поново дошао на власт.

Осим тога Бугарској је, баш кад се тамо бавио војвода од Мекленбурга, стављено из Атине до знања да ће Грчка интервенисати ако Бугарска нападне Србију. Грчка је и у Нишу дала ову изјаву. Тако је добрим делом кларификована ситуација на Балкану.

Ако се може сматрати као велики успех аустро немачке дипломације постигнуће турско—бугарског уговора, ако се заиста Бугарска ангажовала да не нападне Турску, акција дипломатска коју је изазвао овај споразум налаже Бугарској да одржава најстрожију неутралност према Четворном Споразуму, ако полаже на свој опстанак.

Бојазан од напада на Србију више не постоји на Балкану. Аустро-Немци су скупили код Оршаве око 150000 људи. Србија мирно, али одлучно, очекује наву офанзиву. Али ако нова војна акција централних сила покаже тенбенцију да се баци угарак међу балканске државе—што излази из онога што се догађа у Софији — несумњиво је да Четворни Споразум не би оклевао ни једног тренутка да прими борбу и на Балкану.

*

Букурешт, 4. септ.

Г. Филипеску је дао ове изјаве „Адеверулу“:

Пре године дана су прављени шанчеви против нас у Пешти; данас правимо ми шанчеве у Предеалу ради одбране. Сад можете измерити пређени пут.

Изјавивши да је била грешка што се 2. септембра 1914 год. није ушло у рат, г. Филипеску је, на питање шта сад треба да се ради, одговорио:

— Да чекамо. Несумњиво је да се више неће појавити прилика као што је била пре годину дана. Таква прилика је за свагда изгубљена.

Па ипак надам се да ће доћи повољна прилика.

— А ако буде нападнута Србија?

—Онда не по жељи, већ по дужности, да не бисмо били угушени, треба да интервенишемо.

И пошто треба да интервенишемо, онда то треба да кажемо гласно и отворено—и опозиција има да води рачуна о овом питању — а држимо да, с обзиром на чврсту решеност Румуније, неће ни доћи до офанзиве против Србије.

КРВ НИЈЕ ВОДА

Витешки српски устанак под Кара-Ђорђем схваћен је у свима кутовима Српскога Народа као опште народно дело. Највећи Србин тадашњега времена, Доситеј Обрадовић, поздравио га је песмом, жртвовао му је половину своје, не велике, уштеђевине и пожурио из Трста у Србију да се нађе браћи у помоћи. Добровољци из свију Српских Земаља полетели су у побуњену Србију да помогну васкрс српске слободе. Трговци српски у Аустрији набављали су кришом оружја и муниције, а граничари поред Саве и Дунава, излажући се опасностима по живот, додавали су га својој јуначкој браћи у Србији. Који нису могли учинити ништа. слали су им своје срдачне лепе жеље и топле симпатије. Крв није вода! Рођена браћа, синови једног народа, нису могла остати равнодушна, не помагати и не радовати се успеху своје браће, од кога су и сами очекивали слободу и бољу будућност.

Неколико примера симпатије тадашњих Срба ван Србије неће бити на одмет у овим данима, кад је Србија прегла да заврши оно, што је пре сто година започела.

Земунци и Кара-Ђорђев устанак.

I.

— — — — — — — —

Карађорђе је све своје вниминије обратио к Београду и да се спреми да удари на јуриш. И овде скупи се војска и прибере у месецу Новембру. И тако Карађорђе сабере војводе и с њима се потајно светује да удари на јуриш на Београд, где и закључи 29. Новембра да у јутру 30. Новембра, на Светог Андреју Првозваног ударе, кад су имали Турци бајрам свој. Вујицу одреди да удари на Видин-капију, а сам с Абом на Варош-капију. Вујица дође до Карађорђа и донесе налог да се војска спреми, и да чека другу заповест. Ондак је у војски започето пушке потпрашивати кремење на пушке завијати; једни су се грлили и љубили, други се праштали, а трећи Богу молили да им буде у помоћи.

У том дође шести час, и налог од Карађорђа да је време да се полази.

Вујица крене своју војску, и онако газећи преко баретина дођемо код Видин-капије пре других, и јуришимо да нисмо дали Турцима ни топа бацити. Но овде наши ударе по пљачки и не уватившн бусије; навале Турци у освитак и наших најславнијих јунака побију 18 друга. Ту је погинуо Тома Бисторедац, и његов је стриц за њим страшно плакао. Ми онда пођемо покрај шанца, и ударимо на Варош-капију и стрпамо се унутра. До мрака буде варош очишћена од Турака, а они се стрпају у град. По џамијама било је много рањеника, жена и деце. Карађорђе их је тајином снабдевао.

По трећем дану овога прикљученија одреди Карађорђе Милоја Петровића и Вула Коларца да пређу у немачку аду, видећи да сваки дан Турци проносе храну у град. И тако пређу једно пет сто душа са једним топом. Овде будем и ја који ово пишем. Време је било божићни пост, а топло и прозрачна месечина, и тако ухватимо се на врх аде, а оданде на једек до спрема Су-капије београдске. Овде завучемо топ у трску, а једни стану обалом ћутећи шанац копати, и тако осванемо. Турци, не знајући да смо ми у ади, подранили и пошли у Земун. Овде Ранко Буљубаша из Оружнице није хтео чекати да изиђу Турци из лађе на суво, па онда да их похвата, но одмах удари на њих, како прићу крају: првог убије, а они други спасу се. Онда са града оспу се пушке и топови да је повише нас трска падала. Ми овде топа бацили нисмо, а ни пушке, но смо ћутали под трском док је турска ватра прошла. По малом времену, указа се и дан леп. Неки Коста Цинцарин бећар, који је више година ишао с Крџалијама, изиђе на Дунаво и стане ударати у шаркију. А тако и Арнаути од Београда изиђу поред Дунава, познаду Косту, њиховог друга, — Коста! вику они: — беса, бес! (вера! вера!) И више нити су они на нас пуцали, ни ми на њих.

Обрштер земунски дође и на нас триста чуда, говорећи пред околном немачком господом: да смо ми хајдуци, као и наш предводитељ. Тако се извиче и отиде. Кад би то вече, чује се на нашој стражи да виче стражар. Ја, који сам био код топа, очекивао сам да видим ко је, кад ето нам обрштера из Земуна. За њим је ишао један стражар, али подалеко. Он ми назва: — Добар вече, Србине! Чуваш топ? Па онда пригрли топ и пољуби, говорећи ми: — Чувај, слатки роде! и немој данас моју псовку и вику примити за зло; зашто сам у служби, и морам чинити по дужности, а ви чините како вам ваш господар заповеда!“

Он оде. Сутра дан, ето ти нам из Земуна терцомана и управ у Београд.

Јавимо Господару Карађорђу да пролази терцоман мало који дан у Београд. Од Карађорђа дође налог да му се три пут викне: — На траг, комшија! Па, ако не ће, удри топом!

То ми једва дочекамо.

Сутра поране Милоје Петровић и Вуле Илић, који су били у ади с војском, кажу мени:

Анто, ми ћемо да се уклонимо у рит и да се грејемо. А ти зови Јевту Тобџију, и кажи му нека напуни топ, и ако пође терџоман, и неће да се врати, нека гађа, и нека гледа ако може да га убије, но и то му кажи, кад би дошли Немци да протестирају, и вичу на нас, да га пред њима свежеш за кундак топовски. Но ево белаја: наш Јевта, знајући законе војене не да се ни осолити. Ту му представим Господареву намеру те се наш Јевта ослободи и рече ми.

— Може бити да ћу га првим топом и проминути, али ако онда врдне знам да ће се курталисати!

Терџоман из Земуна како је пошао, пође све оном страном обале, иде и барјак разапео на његовој шиклици. Викну наш стражар:

— На траг, комшија!

Како је викнуо стражар, ми смо с Јевтом спремили топ. Стражар викну други и трећи пут. Он се управио управ у Београд. Но када је хтео салдумисати, Јевта топџија прида ватру (топу), и у мало га ћуле мимоишло. Терџоман изиђе из лађе, и, узевши шешир, опраши у Земен. Јевта му прида још један топ, који смо гледали како диже прашину до близу Бежаније, а наш терџоман што више придаје зорта за у Земун.

По малом времену, дође обрштер са свом господом, и стану викати на нас, да смо ми рђави људи, да смо хтели царског сина убити. Ја, по налогу, извињавајући се, обедим Јевту, да је он то чинио по својој вољи, а Карађорђе за то не зна. И заповедим друговима те га вежу за кундак топовски. Ту су се налетали на њега, подносећи му палце под нос. Но је срећа била те је имало котроманца, а онако све би му нос обили. Јевта је само ћутао као курјак у жежељу. Говоре му:

— Сутра ће те Црни Ђорђе на вешала!

И ја кажем да хоће.

Овај Јевта је родом из Лозовика у смедеревском округу. Он је служио у фрајкору код старог Михаљевића, и био је вичан зегциру.

По малом времену, ето ти, једно вече, наше браће Земунаца: један танварски чамац пун мацарски лебова, истрчимо овде и примимо с радошћу. Затече нас и Божић. Наша браћа Земунци, једну ноћ, донесу нам хлеба доста, и печења свакојака, а тако и шунки и вина и ракије, с нама грлећи се и љубећи. Овде ми игра срце од радости сећајући се како сам оно време радостан био: све ми се чинило да полећем а не корачам.

Повесница од почетка времена вожда српскога Кара-Ђорђа Петровића, написао *Антоније Протић* 1853. године у Смедереву. („Споменик Српске Краљевске Академије“, књига XIX, страна 11—13.)

Из медицине

—Ново антисептично средство—

Из Париза телеграфишу, да је у седници медицинске Академије професор Делбе (Delbet) учинио важно саопштење о антисептичним средствима, о карбонској киселини, сулеми, о озонированој води и другим. Та средства Делбе је означио као шкодљива, јер и ако понекад убијају микробе она увек уништавају фагоцитозе. Он предлаже као најбоље антисептично средство хлорну макију, која увеличава фагоцитозе за 75 процената.

ЕНГЛЕСКА ФЛОТА

Мишљење француског писца

Енглески адмиралитет дозволио је француским писцима Бизену, Миљу, бившем министру Пишону и новинару Рејнаку да посете енглеску флоту. Саопштавајући своје утиске Пјер Миљ пише: Недостизима је поморска снага Енглеске. Осим стратегијског плана, она је непобедна не и по своме бројном стању и јачини својих ратних јединица. Адмирал енглески Џелико има под својом командом три хиљаде бродова разне величине, а 300 ратних бродова непрестано су под паром и готови да у свако доба ступе у борбу. Под заштитом своје флоте Енглеска је ван сваке опасности.

Миљ уверава да су Енглези потопили досад велики број немачких подводница.

Репортер

Министарска седница. Јуче пре подне одржана је министарска седница под председништвом г. Н. Пашића. Седница је дуго трајала. Добро обавештене личности тврде да се дискутовало о врло важним питањима.

Дипломатске вести. Румунски посланик г. Филалити посетио је јуче пре подне, пре министарске седнице, г. Пашића.

Повратак Министра Правде. Г. Марко Ђуричић, министар правде, и г. Марко Трифковић, народни посланик, вратили су се јуче из Пирота.

Леди Пецет. Јуче је допутовала из Скопља у Ниш Леди Пецет. Она је синоћ отпутовала за Ваљево са својим супругом сер Ралфом Пецетом.

Отпутовали. Јуче су отпутовали за Београд Г. д-р. Ларије, шеф француске мисије у Крушевцу и г. Никодије Стефановић, ђенерал командант Моравске Дивизијске Области.

Делегати руског Црвеног Крста. Јуче су стигли у Ниш из Русије Шенко и Александар Николајев, делегати руског Црвеног Крста.

Из Средишног Одбора. Средишни Одбор народних посланика издао је наредбу свима самоуправним окружним одборима, да одреде своје делегате који ће обилазити општине у своме подручју и водите надзор, да ли су у свакој општини образовани месни одбори. Делегати који тим послом путују имаће дневницу која је предвиђена законом о уређењу округа и срезова по чл. 119. Новообразованим одборима послаће се закон о помоћи невољнима у рату и упутство како ће и које књиге водити.

Рад у средњим школама. У јучерањем броју „Српских Новина“ објављена је наредба Г. Министра Просвете којом позива све ученике на упис од 15—20. септембра, за нову школскт годину. Гимназијске зграде у Ваљеву, Крагујевцу, Чачку, Крушевцу, Гор. Милановцу, Зајечару и Неготину испражњене су.

Прилог. Господ. Јан Врана, контрактуелни апотекар четврте класе, приложио је Општини Нишкој две стотине динара за помоћ породица сиротних војних обвезника из Ниша.

Из необавештености. У једном београдском листу изишао је један неоправдан напис о раду музике Коњичке Дивизије. У том напису вели се да заробљеници, који свирају у оркестру коњичке дивизије имају по 5 динара дневнице. То је нетачно. Музиканти заробљеници немају никакву плату, а кад су на путу имају свега један динар дневнице. Један овакав оркестар је иначе потребан, а кад се он овако практично искоришћује, онда је он још потребнији.

Седница Месног Одбора. Данас ће Месни Одбор одржати седницу, на којој ће се утврдити цене шећеру за продавнице у Нишу.

Тржења угља. Главна интендатура, одржаће ускоро директне погодбе, за набавку угља за гориво у интендатури Шумадијске Дивизијске Области. Угаљ је потребан за гарнизоне и то: за гарнизон крушевачки до 120.000 кгр. за гарнизон чачан. до 300.000 кгр. за гарнизон краљевски до 70,000 кгр. за гарнизон аранђеловачки до 100.000 кгр. за гарнизон баточински до 45.000 кгр. Кауција ће се полагати 10% за спрске а 20% за стране држављане.

Понуде се примају до 20 септембра тек. год.

Читуља. У Крагујевцу је преминула и тамо сахрањена Софија—Сојка, супруга г. Стевана Марковића, вишег чиновника Нар. Банке и резервног пешад. поручника. Наше саучешће!

Изгубљен сат. Пре два дана изгубљен је један златан женски сат, без заклопца, пљоснат, с белим котуром на полеђини. Ко га нађе и донесе Обилићев Венац бр. 132. (до Белгијског посланства) добиће награду.

Белешке

Верени: Пешадијски капетан Миоје С. Бајиновић верио се са Живком ћерком проте Мијајла Марковића из Београда. 896, 1—2.

Кратки разговори

Јака редакција

„Српска Застава“ замера „Новостима“ зашто су узеле у заштиту г.г. Мигрића и Новаковића и замотава у неку тајанственост њихов протест због публиковања писма жене г. Перише Стефановића.

То она чини у првом чланку.

Сутра дан, у другом чланку, „Српска Застава“ замера „Одјеку“ зашто равнодушно гледа „како се у њему увлачи у дискусију и врши потказивачка улога према једној жени (а то је госпођа Перише Стевановића — Уред.) која врши своју основну и најпречу дужност, кад се брине и ради на ослобођењу својег мужа.“

Дакле „Српска Застава“ напада данас „Новости“ због онога што она сутра чини.

Јака редакција!

Ратна пошта

Милану Мишићу, избеглици из Босне (Мало Поље), јавља се, да се његова жена налази код Гавре Јовановића, трг., Ниш, Обреновићева ул. број 100.

1000 кила добре свињске масти имам на продају.
За цену обратити се потписатоме.
Септембра 1915 г.
Бољевац
860,2-3 **Миленко Ристић** трг.

АПОТЕКА **Ђорђа К. Ристића** из Врање потребује одмах СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА са платом **250 д. и стан**, или МАГИСТРА са **320 дин. платом и стан.**
2—6

Влад. К. П.

Мој командир

И када је оркан завитлао смрћу
Више наше чете без страха и мане,
Ко исполин неки он је немо стајо,
Док крај њега пада за танетом—тане;

Вриште коњи врани, јече митраљези,
А топови ричу: бој се љути бије.
И овај му пако, ова љута ватра,
Још љубављу већом храбро срце грије.

И када је оркан достиг'о врхунац
Кад прећаше пако све да редом спржи,
Видесмо га горда где коракну напред,
Видесмо га како чврсто сабљу држи.

И кличући: „напред“—у налету страшном
Устрели се с нама да олују сруши,
Да одужи клетву што је још одавна
Пун жара и среће носаше у души.

И кад наша чета у налету страшном
Задњи удар врагу земље наше даде,
Командира нашег видесмо где смртно
Погођен оловом на грудобран паде.

*

А док су све чете јуриле још даље
Мој командир јадни ваљ'о се у крви
И умирући рече: *тако за слободу*
И за име гине међ првима — први!

Сурдулица.

ДВА ЈУНАКА

— Годишњи помен браћи Половић —

Кад једаред буде крај овом великом рату, и кад повесничар хладно срачуна напоре и жртве, које су поднете за величину наше лепе отаџбине, мораће одати нарочити дуг захвалности младоме колену наше интелигенције.

Народ и интелигенција! Народ, масе, под вођством интелигентних синова његових, показао је толико отачастољубља и пожртвовања у овоме рату да му се цео просвећени свет диви. Без страха, без колебања, без расуђивања шта ће с њима бити, оставили су школовани синови наши своја удобна канцеларијска места, и на први родољубиви поклич, јурнули у огњену кишу, на челу свога народа, за одбрану своје отаџбине, Падали су као снопље, мрзли се по рововима, сносили глад, умор и бесаницу, косиле их болештине, нападали су сваку стопу крвљу и знојем — па, ипак, нису се ни уклонили ни поклонили.

Оне хумке, тако густо расејане по Подрињу, Колубари, Мљену, Космају и Руднику, причаће поколењима како се служи Отаџбини.

Слава и браћи Поповићима, који у два дана оба положише млађане животе своје за част војничке заставе и одбрану отаџбине — којима овде овај помен и чинимо.

* * *

Млађи брат *Драгош Поповић*, школован је у Чешкој и на лајпцишком универзитету добио је диплому агронома. Дошавши из Немачке ступио је у ђачку чету, где га је затекао рат с Турцима. На Једрену јуначки се борио у редовима наших бораца и сносио све тегобе које је наша армија тамо имала, а затим учествовао и у бугарском рату и угушивању арнаутске побуне. Лањске године, по објави мобилизације, напустио је чиновнички положај у Монополској Управи, и као резервни потпоручник похитао својој јединици. Био је ађутант IV батаљона, IV прекобројног пука Дунавске Дивизије. И старешине и другови његови сведоци су с каквим се одушевљењем борио овај млади ратник. Када је у крвавој борби на Мачковом Камену, 8. септембра, тешко рањен његов батаљони командант Ђуровић, он команду предаје своме младоме ађутанту Драгошу, који *у 23 години* својој, бори се лавовски на челу свога батаљона и стојећи пред опкопима, без заклона, неустрашимо гине. Последње речи биле су му: „Ви се спасавајте, а мене оставите судбини.“

Старији му брат *Драгољуб* (Драгиша) лањске године свршио је права и јавио се на одслужење рока у војсци. Био је с братом у једном пуку и батаљону, где су до краја делили своју судбину. Кад је видео да му брат погибе, Драгиша, као резервни наредник, не могаше оставити чету да би га изнео — пошто војска беше у одступању — већ га сахрани на положају, и својом руком на крстачи написао му име писаљком. — „Шта ће и мени живот, кад сам милог и овако дичног брата изгубио!“ — оплакивао је брат брата.

И жеља му се убрзо испунила. Сутрадан, у огорченој борби, кад је његова чета ушла дубље у густе непријатељске редове, и Драгиша је погинуо с револвером у руци.

Драгош и Драгиша синови су Маре и Срете А. Поповић, вишег чиновника и књижевног раденика нашег. Обојица беху брижљиво васпитани, карактерни, даровати и спремни у својој струци. Поред ових врлина, красиле су их, ево, и ове ненадмашне врлине, које су им сачувале успомену за далека времена.

Слава им! И нека им је за увек светао помен међу нама!

П.

МУЗИКА

Концерт комбинованог оркестра под управом г. Покорног.

„Европа“ 4 септ. 1915 г.

Синоћ смо опет имали једно музичко вече. Истина овог пута програм је био мршавији од ранијих. Њиме се више плаћао трибут укусу другог реда. Али поред тога што су на програму била два комада, који могу сами собом да буду довољна накнада за све вече, на име Вердиева *Аида* и Росинијев *Вилем Тел*, извођење је, можда више но до сад, било тако добро, да би нам свака замерка изгледала, нарочито у овим приликама, цепидлачење. Осећа се јасно да је, понављањем и пробама, постигнута сигурност и поузданост у интерпретацији, која је тако важан елемент при концертирању. Још кад нам буде пружено више новога и мање осредњега из музичке литературе, онда ће наше задовољство бити потпуно.

* * *

Несумњиво је да се за ову добру интерпретацију има добрим делом да захвали саставу оркестра. И за то у толико више изгледају депласиране замерке које се са извесних страна чине, у толико више што су ови концерти намењени тако корисној сврси. И кад се људи, који би иначе бескорисно седели у кафани или радили какав посао који могу да раде и толики други, могу да искористе за овако лепу сврху, онда свака замерка у том погледу може бити само неразумевање или сувишна ревност.

В.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

(ИЗВЕШТАЈИ КРАЉ. СРП. ПРЕСБИРО-А)

Б) СА НАШИХ БОЈИШТА

Са нашег фронта.

Крагујевац, 5. септембра.

Петога септембра изјутра подигла су се са непријатељске обале иза Слијона (највише брдо северо-западно од Оршаве) четири аероплана која су један за другим летела низ Дунав. Ватром наше артилерије један је од тих аероплана био принуђен да се врати натраг, док су остали, после једног дужег скретања над румунском територијом, вероватно отишли преко Бугарске за Турску, јер се ни један од њих није виме појавио.

У току истога дана вођена је између нас и непријатеља краћа артилеријска борба у правцу Оршаве и Текије.

Са црногорској фронта.

Цетиње, 4. септембра.

Непријатељ је у току *1*, и 2, септембра развио нарочиту активност на фронту херцеговачког одреда и са више положаја отворио артилериску и пешадијску ватру без резултата. Један непријатељски авероплан летео је над Граховом и Грбљем у циљу извиђања.

В) СА СТРАНИХ БОЈИШТА

Тучени Немци код Тарнополља

Петроград, 3. септембра.

Службени извештај. Код пограничног села Ново — Алексинец, код Вишњевеца и на Стрипи, западно од линије Тарнопољ – Трембовла воде се огорчене борбе на многим тачкама, на којима се непријатељ довата преласа река. Ми смо потиснути према мостобрану код Тарнополља. Код Тарнополља смо имали претеране губитне. О тим губитцима непријатељ није ништа јавио са разлога, што смо у борбама од 28. и 29. августа остали непрестано на бојишту и што је идућих дана непријатељ, и поред добијених појачања, био поново потучен и гоњен западно од Тарнополља према Гљативи Зеброву па чак и на другој обали Стрипе.

Непрекидна артиљеријска борба

Париз, 5. септембра.

Службени извештај од 3 септембра 11 часова вече. — Између Ангра и Сушеса и на сектору Невила борба бомбаама и гранатама наставила се; француске батерије успешно су гађале непријатељева утврђења. Јужно од Араса и на фронту Криншона непрестано велика активност артилерије на обема странама. У области Роа, борбе гранатама и пушкарање између ровова.

Од утоке Висле и Ена, каналом Ена до Марне већи део дана вођена је врло јака канонада. Између Ена и Аргоне у јарузи код Фонден о Шарма и код Курт д Шосе француска артилерија разних калибара и рововски топови одговорили су на немачку ватру. У северном Вевру и на фронту Лорена француске батерије су такође извршиле успешна гађања. У Вогезима су Немци бомбардовали Хилсенфирст и коту 425 јужно од Штајнбаха. Француска артилерија је бомбардовала електричну фабрику у Тиркхајму.

ПОСЛЕДЊИ ИЗВЕШТАЈИ „НОВОСТИМА“

Офанзива на Галипољу

Солун, 4. септембра.

Сви солунски и атински листови имају извештаје са Мудроса и Митилене да је отпочела општа офанзива на Галипољском Полуострву, да су извршена нова искрцавања на разним тачкама, и да су Савезници заузели једно утврђење од врло велике стретегијске важности, поред других успеха. Енглеско посланство у Солуну добило је потврду ових вести.

Мобилизација Румуније

Солунски „Ендепандент“ добија телеграм из Букурешта да је Румунија већ мобилисала 350.000 људи и концентрисала на аустријској граници. Мобилисаће се 600.000 људи.

Султанова ирада

Солун, 4. септембра.

„Патрис“ дознаје из Цариграда да ће Султан 9. ов. мес. потписати ираду о турско-бугарском споразуму, по коме се Бугарској уступају земље у Тракији.

Пршута Ужичка
„СПЕЦИЈАЛИТЕТ“
Сушена на вештачки начин
Килограм 10 динара
Новац се шаље унапред.
Поруџбине се извршују брзо и тачно поштом.
Адреса:
Магацин Златибор — Ужице
876 1—3

СТАРА БЕЛА И ЦРНА

ВИНА

са острва

Зипар—Санторино—Крфа

У оргиналним бурадима и флашама продаје на више и мање

ТРГОВИНА

Милана Т. Стојановића у Нишу

883 1—30

МАТУРАНТ, због дуге праксе вичан поучавању, спремао би једног или два ученика це, ма из којег разреда и предавао им темељито из језика и математике.

Обратити се писмено упућивањем поште ради уговора.

872,2-2

Винско Сирће може се добити у кафани „Балкан“.

Већа количина 100 кгр. 70 Дин.

848 3—3

Миле Петковић, бив. кројач

продаје

Цреп и ћерамиде

по умереној цени.

Ул. „Хиландарска“ бр. 19.

844 4—6

Dr. Лепине

Француски лекар париског факултета

прима сваког дана од 2 до 4 по подне. Просветна ул. 6.

852, 3—4

Тражи се КУВАРИЦА и ДЕВОЈКА или жена за мало дете за бољу кућу. Обратити се Обреновићева улица, бр. 132.

863, 2—3

Часовничарског помоћника

ПОТРЕБУЈЕМ. Ступити може одмах. Плата по способности. Посао стабилан.

Драгутин Костић

часовничар — Аранђеловац

Фијакер на продају једа фијакер „Викторија“ са гуменим точковима и два коња са прибором и четири резерв, добро очувана точка са шином. Нека се обрати у улици „Кара-Ђорђевој“ бр. 73.

892, 1—3. сопственик **Анка Дреновановић.**

5 словослагача

за компрес слог, могу одмах ступити на рад у штампарију Мунца и Карића у Нишу. —

2 словослагача

за компрес — француски слог, — могу такође одмах ступити. Плате добре.

☞ Војни обвезници, који имају уверење о привременој неспособности, могу ступити на рад на новинама, и они ће бити ослобођени даље војне обавезе решењем Г. мин. Војног.

Радници из Београда, могу се одмах обратити нашој београдској радњи, где ће примити путни трошак.

СВЕСЛОВЕНСКА КЊИЖАРНИЦА

М. Ј. СТЕФАНОВИЋА

У БЕОГРАДУ

НОВО

Ј. Н. ПОТАПЕНКО

ГЕНЕРАЛОВА КЋИ

РОМАН

с руског превео

Р. Ј. Одавић

815,5—6 ЦЕНА 3. ДИН.

Тадија П. Костић:

Јесење лишће

ПРИПОВЕТКЕ

Збирка приповедака тог истог имена — коју је књижевна критика препоручила — може се добити код писца у Нишу, у свима овд. књижарама и дуванџиницама: Пере Ђинића, Душана Савића и Спире Канарије.

ЦЕНА 1. ДИН.

Књижарима 15% рабата.

У овој књизи веома су интересантне *приче из нишког живота*: Манчини сузе и У глухо доба. —

Поруџбине ван Ниша извршују се брзо. Уплатнице слати на адресу: Т. П. Костићу, Хиландарска бр. 25. Ниш.

У Васпитном Заводу Ј. Нетовића у Нишу

упражњено је место једне учитељице за основне школе и једне наставнице за француски.

Наставнице које желе ова места заузети нека се изволе пријавити Управи Завода.

838,4-6

Женских жакета, палетоа и мантиља

израђених по најновијим фазонима од штофова разним бојама,ластика, плиша и крименра (имитација астрагана) има у врло великом избору на своме стовариште и продаје само ангро

МЕСАРОВИЋ и ПАВЛОВИЋ

8—15 **БЕОГРАД**

Јодфератозу и Арзенфератозу

ORIG. BOEHRINGER

добила је и продаје ангро и на детаљ апотека Црвени Крст у Београду. Може се добити и по осталим апотекама и дрогеријама у Београду и унутрашњости.

830,4—5

ПИЈТЕ! ПИЈТЕ!

САМО СТАРИ И УКУСАН АНТИХОЛЕРИЧАН

КОЊАК

Браће М. Барбаресо из Пиреја, Грчка

Јер је једино пиће за дезинфекцију стомака.

Главни заступници за Нову и Стару Србију

БРАЋА Д. МИЉУ Солун

заступници за Ниш и околину

БРАЋА П. МУЛАЦИКИС

ФАБРИКАНТИ РАКИЈЕ

Обреновићева ул. бр. 167. — Ниш

који имају на стовариште у бурадима и флашама.

ПРОДАЈА НА ВИШЕ И МАЊЕ

20-30

Част ми је известити поштоване потрошаче да сам у мојим

Фабрикама конзерва и пекмеза у Крагујевцу

спремио и прерадио за наступајућу сезону све врсте конзервисаног поврћа и меса. Нарочито и на домаћи начин израдио сам већу количину пекмеза у бурадима од 50 кгр. Исти ћу продавати по динара 65—100 кгр. нето, буре се ненаплаћује. Све поруџбине се шаљу железницом на повукуу.

Израдићу више вагона пекмеза са кожмурицом за извоз, а исти ћу продавати и на буре по Динара 42—100 кгр. у бурадима од 180 кгр.

ФАБРИКА ЋЕ НА ЗАХТЕВ ПОТРОШАЧА СЛАТИ ЦЕНОВНИК СВОЈИХ ИЗРАЂЕВИНА

810, 5—5.

Тражи се

ЗАСЕБНА КУЋА СА 4 до 5 СОБА и осталим припадлежностима, у центру вароши. Плаћа се добро.

Обратити се редакцији „Новости“

826, 3—3

ЗАКУПЦИМА ЛОКАЛА

„БЕЛА КАФАНА“

Част је известити поштовану публику, да је г. **Шпањолети, познати нам француски кувар, преузео и да поново готови изврсно француска јела.**

„БЕЛА КАФАНА“ има свакад у флашама расхлађено црно солунско **„Ајлан Пилзен пиво“** по 2 дин. флаша, а исто **тако у флашама изврсно бело и црно природно медицинско вино, исто као Кијанти,** која с флашама заједно стају по 3 Дин. литар.

Наш **КОЊАК** одликује се чистотом и изврсношћу.

РУЧАК се почиње издавати у 11 и **ВЕЧЕРА** у 7 сати.

ЗА ПУТНИКЕ И РАНИЈЕ

Место за госте има свакад.

Ниш, Августа 1915 г.

795, 9—10

Закупац „БЕЛЕ КАФАНЕ“.

Шесторазредној приватној гимназији срева Параћинског потребна су два наставника, и то: Један за главну групу **СРПСКИ ЈЕЗИК** а други **ИСТОРИЈА** но с тим да обадвојица по потреби буду дужни предавати и друге предмете.

Плата је наставницима: адекватним 2000 динара годишње. Плата им се исплаћује месечно. Пријаве се примају до 15 септ. т. г.

Сва компетентна лица моле се да се јаве Срескоме Одбору срева Параћинског.

890, 1—3

КРАЉЕВСКО ПОВЛАШЋЕНА

СРПСКА ФАБРИКА СТАКЛА

ПУ ПАРАЋИНУ

Има на своме стовариште простог (све врсте шоковног стакла — чаша, флаша и т. д., цилиндера за лампе) као и **бољег стакла** (гиложираног, травираног, маланог) и т. д.

Испорука робе Франко Фабрика, постављене у вагону. Фабрика прима и мање поруџбине, али не испод дин. 500.

20—50

ОГЛАС

ВИНО И СИРЋЕ

Продаје се како на малу тако и на велику количину у нашој радњи у Обреновићевој улици број 59. — преко пута хотела „Руски Цар“ и у кафани код „Железничке Касине — код Источног Трга.

Цене без конкуренције

787,5—6 **Браћа Зистићи**

СТОЛАРСКА ФАБРИКА

Српско Јеврејске Трговачке Задруге у Нишу

Има на продају:

Готове шифоњере, столице, писаће столове и др.

ВЕЛИКИ ИЗБОР СОБНОГ НАМЕШТАЈА!

Прима и брзо израђује све столарске израђевине.

Фабрика се налази у сопственој згради до гвожђарске радње Милоша Милисављевића.

Под надзором Министарства Народне Привреде

Стручна школа вештачког тропијског цвећа, кројења и шивења женског одела и бешког рубља

Александре Грој — Бојановићке

из Београда је пресељена у Ниш, Ђенерал Лешјанинова ул. 21. Отвара упис за предовне ученице од 1 до 15 септембра о. год., а ученице шестомесечног и тромесечног курса могу се уписати преко целе године.

За услове обратити се

858,2—5 **Управитељица школе.**

ЗА ВОЉНУ СЛУЖБУ

НЕСПОСОБИ ОБВЕЗНИЦИ

или

У НИШУ ИНТЕРНИРАНИ СРБИ — пречани

СТАРИЈИ

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИЦИ

Мануфактурно, галантериске и платнарске бранже, на ситно — добри продавци

МОГУ ДОБИТИ МЕСТО У ТРГОВИНИ

БРАЋЕ М. ПОПИЋА — НИШ

Оферирати се само писмено.

851 3—3

ОТВОРЕНА ОТВОРЕНА

Гостионица „АМЕРИКА“

Част ми је известити поштовану публику да сам отворио гостионицу „АМЕРИКУ“ исту реновирао сваког са нашем прног реда.

Сваког дана може се добити фрушко и хладно пиво и чашинам.

Тако исто сам се постарао и нуђу снабдевам са спремним персоналом за куване српска и страна јела.

Молим поштовану публику да се изволе уверити о изврсности моје куће и моје послуге.

Гостионица се налази [illegible]

869, 2—3 **Чедомир Јевтић** гостионичар

Осигуравајуће Друштво „Россіа“

осигурања пожара и наплаћује премије по свима врстама осигурања у Нишу:

У канцеларији Нишке Кредитне Банке Трг Краља Милана бр. 12.

836 3—3

Своме милом и непрежаљеном

† Д-р Илији Н. Тодоровићу

пукару и резервном санитетском капетану I класе

давање полугодишњи помен, на нишком гробљу у понедељак 7 сег. м. у 11 часова пре подне

889,2—2 **Ожалошћена породица.**

Чика Пера Одовић — **Милосављевић** учитељ

у пензији из Шапца, са породицом, даваће своме никад непрежаљеном унуку, брату

† Богољубу — Бошку М. Одовићу

бившем учитељу Кичевском

полугодишњи помен у Нишкој Саборној Цркви и на гробу, у Кичево сестра покојникова Даринка М. Одовићева, студенткиња у понедељак 7. септембра ове год. у 10 и по сати пре подне.

Моле се сродници и пријатељи наши и покојникови, да присуствују овом тужном помену.

I. Септембар 1915. год., Ниш — Кичево. 865,3-3

Познаницима и пријатељима јављамо да не се нашим незаборављеном

† Жики Марковићу

артиљеријском пуковнику

држати полугодишњи помен у Крушевцу, у цркви Цара Лазара, 7. септембра 1915. у понедељак у 11 сати пре подне.

873,3—3 **Ожалошћена породица.**

Извештавамо наше пријатеље и сроднике да је наш никад неваборављени син односно муж и отац, тастаст наш

† Недељко Ђурђић

економ из Б. Баште

као поднаредник I. позива IV пешад. пука погинуо 8. септембра на „Мачковом Камену“ оставивши нас да за њиме до века тугујемо.

Наш мили Недељко рођен је 7. децембра 1886. године и оставио нас је невбринуте нарочито своју удову и децу.

Ово јављамо својим сродницима и пријатељима и молимо их за саучешће у нашој превеликој туги. Парастос даваћемо 8. септембра у цркви Б. Баштанској.

Ожалошћени:

Отац Иван Ђурђић економ, мати Ика, супруга Даринка, ћерке: Славка, Бла и Стојка; тастаст Малиша Радивојевић, економ из Раче, ташта Сара и остала многобројна родбина.

891, 1—3.

Изјава благодарности

Са болом у души и тужним срцем јављам свима мојим сродницима, пријатељима и познаницима, да је мој никад непрежаљени друг и супруг

† НОСТА ТАСИЋ

бивши предузимач и народни посланик

после дугог и тешког боловања преминуо 27 ог овог месеца у 61-ој години свога живота, а 28. истог месеца сахрањен у нишком гробљу у велико учешће нишког грађанства.

И иако тешко потрешена неизмерним губитком, ипак сматрам за дужност да и овом приликом изјавим своју највећу благодарност Његовом Преосвештенству Епископу Нишком Господину Доситеју, који је са целокупним нишким свештенством учествовао при спроводу и опелу драгога ми покојника, па се при крају опела у цркви са њим лепим и утешним речима опростио; Министру Унутрашњих Дела Г. Ђуби Јовановићу који је у име Краљевске Владе при опелу у цркви присуствовао и тиме почиту указао; моме уваженом куму Димитрију Кошину трговцу који га је за свеј време његовог боловања посведневно обилазио и у тешкој болести тешио, као г. Тоши Спаланковићу и његовој госпођи који су покојника опремали; моме брату а покојниковом шураку Спирки Поповићу, који га је за све време његовог боловања неговао и чувао на самртном часу, држећи на својим рукама и самртничку му воштаницу примало; Општини Нишкој, која је моме драгом Кости као дугогодишњем општинском одборнику, безплатно, слала парадна погребна кола, и земљиште за гробницу па и лепи венац са тракама положила као највећем добротвору сиротних ђака нишке гимназије и основних школа; председнику општине нишке г. Пери Станковићу који ми је са целокупним општинским одбором изјавио саучешће у жалости и корпоративно са одбором погребу и опелу присуствовао; г. г. Милану Бањину директору нишке гимназије и г. Мијалу Михаиловићу управнику нишких основних школа; који су се и то први пред гимназијом а други пред Саборном Црквом, са драгим ми покојником лепим и дирљивим говорима опростили, изјављујући му благодарност у име својих сиротних ђака као највећем њиховом добротвору па чије је издржавање сву своју имовину завештао; г. нишким радикалима, г. г. Бори Буњевцу који на одар покојников положише лепи венац са тракама; и најпосле благодарним нишким грађанима и грађанкама, који у онако великом броју мога никад непрежаленог Косту до његова вечна кућа пратише те суме ми дадоше доказа колико је код њих поштовања и уважења уживао, као и колико цене његову великодушност и бригу за сиротним ђацима остављајући сву своју тековину на њихово издржавање.

За навек ожалошћени супруга: **Друга** и сестра **Лена** са многобројном фамилијом.

867, 2—2

Власник и одговорни уредник МИЛАН П. САВЧИЋ, Јованова ул. бр. 1.

Штампарија Ђ. Мунца и М. Карића — Ниш.

www.nb.rs

Претплата за Србију:
На годину 18. динара
На пола године 9. дин.
Тромесечно 4·50 динара
месечно 1·50 динар.
За иностранство: На годину 36 дин., за пола године 18 дин., тромесечно 9 дин., месечно — — 3 динара — —
Број 5 пара

НОВОСТИ

Огласи по погодби.
Припослане изјаве и исправке од петитног реда на првој страни 3 динара, на трећој 2 дин.
Рукописи се не враћају.
Неплаћена писма не примају се.
Број 5 пара

БРОЈ 510. | ВЛАСНИК и ДИРЕКТОР МИЛАН П. САВЧИЋ | НИШ, ПОНЕДЕЉАК 7, СЕПТЕМБРА 1915. ГОДИНЕ | ГОДИНА III.

Наши специјални извештаји

Конфликт између Макензена и Хинденбурга

Рим, 4 септембра

Из Женеве јављају да је дошло до конфликта између Макензена и Хинденбурга односно офанзиве у Русији. Хинденбург тражи да се настави офанзива на истоку, јер не верује у успех на другим фронтовима, међутим Макензен тражи да се офанзива у Русији обуставити па да се пође на другу страну. Конфликт је изазвао велику узбуну у немачким војним круговима, пошто обоје имају присталице. Кајзер ће имати да реши конфликт. Он изгледа да је за обустављање офанзиве чим буде заузета Вилна.

Офанзива у Елзасу

Рим, 4 септембра

Вести из разних извора потпуно потврђују уверење да ће ускоро почети француска офанзива у Елзасу.

Дуел код Оршаве

Букурешт, 5 септембра

„Димињаца“ добија овај извештај из Турне Северина од 2 ов. м.

Данас по подне у 3 сата Срби су енергично бомбардовали депозит хране на мађарској царинарници у Оршави. У 4 сата канонада је достигла врхунац жестине, Радници, који су товарили џакове, видевши шрапнелску кишу, коју су сипали српски топови, сакрили су се иза џакова наслаганих поред наше границе. Један шрапнел је погодио три радника и убио их. Један радник је тешко рањен. Дуел се са малим прекидима, наставља сваког дана.

ПРОФЕСОРСКИ ИСПИТ

Рат је унео многе нередовности у живот како приватан тако и државан. Нове, изузетне прилике изазвале су нове односе, сасвим другаче но што их доноси редовно доба.

Те нередовности су у доста случајева примећене и у доста случајева се држава осетила позвана да мерама, некад добрим и оправданим некад можда и штетним и неразложним, изађе на сусрет новим односима, те да у колико се може регулише оно што су изузетне прилике пореметиле или да одговори новим захтевима које су те прилике донеле.

Тако се, преко редовних одредаба, официрима признају изузетни превремени аванзмани као накнада за заслуге учињене у рату. Тако се ђацима, због губитака које су проузроковале непредвиђене, државне потребе, даје надокнада поклањањем једне године. Тако се у суду и полицији примењују исти ови обзири према изузетним приликама и ми имамо ратне судије, ратне начелнике под условима који не одговарају прописима у мирно доба.

* * *

Ми ћемо оставити на страну критику система који је на овај начин заведен на извесним пољима. Он је увелико оправдан кад долази као награда за изузетне услуге, као што је случај са аванзманима официра, где је то добрим делом и једна неопходна, готово техничка потреба. Он је мање оправдан и скоро штетан, кад је у питању образовање будућих генерација у које се, поред нередовности које су изазвали ови ратови, уноси још једна празнина од године дана без више и неодољивије потребе.

Али, било како било, тај систем се увелико примењује. И кад се он већ примењује он треба и мора да буде примењен на свим пољима. Само тако он може добити пуно оправдање и санкцију.

* * *

Међутим он није свуда примењиван и то нам диктује ове редове.

Навешћемо један пример, који знамо, и који можда највише пада у очи.

На просветном пољу тај систем није примењен.

Наставници, који као и сви други подносе све ратне недаће, који излажу своје животе, гину или остају инвалиди, који су у току ових три година ишли из рова у учионицу и из учионице у ров, они, кад се сврше ови догађаји, имају да се врате на своје место са свим економским потресима које им је нанео рат, али са истим дужностима и истим наградама. Њихове периодске повишице неће се померити ни за један дан, тећи ће законом уређеним током, као да се ништа није догодило и као да преко њихових кровова није прошла ратна олуја. И док њихови другови, официри, са којима су раме уз раме делили тешке дужности бранилаца, док они буду носили на својим 35-годишњим плећима мајорске еполете са свим економским повластицама које даје та униформа, дотле ће наставници скинути са плећа официрску блузу да на њих навуку свој стари капут и да отплаћују дугове које је рат умножио. Још више. Докле ће за многе друге, који су заједно са наставницима подносили тешки рововски живот, наступити, са закључењем мира, доба макар и релативног одмора, дотле ће наставници имати да надокнаде оно што се изгубило у току ових три година, да надокнаде чак и оно што је држава, опет због рата, поклонила ђацима као да се знање даје декретовати указима. Они ће имати да ђака са спремом основца третирају као ђака трећег или четвртог разреда гимназије и да „утерају“ сву вересију коју је ратни мораторијум направио и на просветном пољу, и то код ђака, који су у току од три година имали времена да забораве и оно што им је основна школа дала... То њих чека и то још првог дана по закључењу мира. Из рова у скамију.

И њихове дужности и њихови економски односи биће тежи после рата и због рата. Али шта вреди што су и они били војници и официри, кад држава не може да нађе модус да им то надокнади, као што је дата могућност на другим пољима?

* * *

Али има још тежих случајева Има супленета које је рат одвојио од књиге и послао у ров. Спречени трогодишњим ратовањем да ишта раде на својој струци они суплентују и данас са 125 динара плате, док би, да је редовно доба, имали до сад своје професорску плату. И они ће, поред свега овог, бити принуђени да изгубе ко зна још колико времена чекајући крај рата и, после рата, спремајући све оно што тражи од њих професорски испит. Данас, кад се постаје мајор без испита, судија без испита, кад се без испита поклања деци, поред већ раније профушоване године дана, још по једна година, од суплента се тражи да имају испит па да постану професори. То утолико више пада у очи што је ово испит који и раније није имао много raison d'être-а, испит који после једног државног испита на Универзитету и после две године рада у школи тражи државну ревизију знања која је држава у лицу Универзитета већ признала као довољно. И ради тог испита, који се и раније осећао као сувишна форма, данас, у време овако уздрманих односа, врши се економско уназађавање читаве једне наставничке генерације, која ни мало није крива шта није доспела да сврши своје личне послове, свој испите, а која је, као и сви други, ревносно вршила своје дужности према држави. Неправда је у толико очигледнија, у колико се лакше да отклонити.

А шта тек човек да каже о оним случајевима где су супленти, спречени ратом да положе своје испите, напунили опасну пету годину, после чега, по закону, треба да чуду отпуштени?

* * *

Довољан ће, надамо се, бити и овај летимичан поглед да покаже важност овог питања и оправданост његовог покретања у јавности. Нека се мало размисли о њему.

Ако се баш неће да учини какав шири гест према наставничком сталежу те да се он изравна са другима и у накнадама као што је изравнат и у напорима, онда нека се учини бар оно што је још раније требало учинити: нека се укине професорски испит који ни пре рата није био одвећ оправдан, а који би после рата имао смисла само као намерна и пакосна сметња. Ко је положио дипломски испит томе је држава већ признала спрему. Ко поред тога има и потребних моралних својстава тај је заиста способан да буде професор. Метод ако неда пракса, неће га дати ни једна диплома више, ни један испит proforma више. И кад се узима да деца у својим првим годинама развића могу без штете да прескоче по две године школовања, несумњиво је да се може прескочити и један испит у зрелим годинама.

То је у осталом награда, која доиста није тако велика да се не би могла дати за трогодишње напоре у рову и у школи. Држава, која је умела и многим другима да призна и награди ове напоре, треба да их призна и својим просветним радницима, на којима ће, још сутра дан по рату, почивати цела будућнос наше земље.

Ж.

ЈУЧЕ

— ДОГАЂАЈИ ЈУЧЕРАЊЕГ ДАНА —

На руском фронту

Петроград, 3. септ.

Главни генераштаб саопштава. У области југозападније од Двинска одбили смо на самим нашим гвозденим жицама учестале немачке нападе између пута за Двинск и језера Самаве. Омањи немачки коњички одреди појавили су се у области железничке пуге Малећечно — Полоцк. Северо-источније од Вилне непријатељ је успео да пређе на леву обалу Вилије. Југоисточније од Орани Немци покушавају да пређу реку Верговку притоку Меречанке. Код села Ејсмонти наше су трупе натерале непријатеља у реку. У правцу Пинска наше су трупе пред непријатељевим надирањем повлаче. У области Нижњистоход одбили смо непријатељеву офанзиву противу Убринична. Непријатељ наставља своје противнападе у области Дережа и на другим деловима нашег галицијског фронта. Поколебани непријатељ покушава да противнападима утврди свој положај, али у тим својим напорима непријатељ у најбољем случају постиже само омање локалне успехе и наше трупе извршују и даље са успехом своје задатке. У борби западно од села Пондики, у области Дережа заробили смо 410 војника и запленили четири митраљеза, освојивши једну фабрику шпиритуса и гробље. Код Дережа заробили смо преко 700 војника и запленили четири митраљеза. Одбили смо огорчене непријатељеве противнападе.

РЕГИСТАР

Слепило

Један лист подмеће другом листу како ће се помоћу тог другог листа извлачити људи из строја и давати им масни хонорари.

Међутим власник тога листа примио се власништва само због тога, да би се извукао из службе у позадини, јер му је и она претешка поред свег својег националистичког уверења!

Овакве замерке може чинити само слеп *човек!*

Хомс.

БРАНИНИ

РАТНИ ЕПИГРАМИ

Једно чудо

Нов свинкс дижу! Гледам их шта раде —
Запрепашћен не умем ни беле!
Зар указом премештају зграде?
Гимназије к'о писаре селе!?

Савез западних сила

— Конгрес у Ћернобију —

Милано, 4. септ.

У Ћернобију, на језеру Комо, отворен је конгрес на коме су узеле учешћа виђене француске и италијанске личности, а који има за циљ да се простудирају мере којима би се извршио потпун војни и политички савез западних сила путем што интимнијих односа на пољу научном, економском и социјалном за спречавање економског надирања Немачке у Француску и Италију. Узели су учешћа Луцати, Пишон, Барту, Аното и други.

Турско-бугарски план

— Погодба о Једрену и напад на Србију —

Букурешт, 5. септембра.

„Димињаца“ саопштава:

„Један Младотурчин, посвећен у тајне турске владе, изјавио је једној личности која заслужује пуно поверење, да су Турци уступили Бугарској један део Једрена само с тога што је ситуација на Дарданелима постала врло тешка и што су се Бугари обавезали да нападну Србију у тренутку кад Немци буду у могућности да пруже Бугарима руку.

„Тај напад би се извршио за двадесетак дана. У том случају би Румунија, будући опкољена, била принуђена, према мишљењу Турко-Немаца, да пође са Немцима, те би тако Немачка задала последњи удар Русији и закључила са њом сепаратан мир.

„Непотребно је вели „Димињаца“, ни помишљати на могућност извођења плана.

„Но Бугари су чак одредили и колико ће војске послати на коју страну. Шта више — и то је карактристично — један виђен Бугарин, присталица Споразума, врло богат и добро познат у Румунији, бојећи се нове политике Бугарске, повукао је новце које је био депоновао у Енглеској и уложио их у једну Женевску Банку“.

Како је дошао тако ће и отићи

— Мисија војводе од Мекленбурга у Румунији —

Букурешт, 5. септ.

Поводом доласка војводе од Мекленбурга из Софије у Букурешт, „Адеверул“ пише:

Од јуче се налази код нас војвода од Мекленбурга. Он долази из Софије доносећи оригинал или копију турско-бугарског уговора на чијем је остварењу радио. Овај уговор су Турци платили добрим делом своје територије и он ће имати као последицу кларификацију ситуације на Балкану у корист Четворног Споразума, који је решен да на Балкану пође против немачке дипломатске и војне акције.

Војвода несумњиво има мисију и код румунског краља. Али он долази у тренутку кад је немачка савезница принудила Румунију да предузме драстичну војну демонстрацију на граници где су Мађари ушестручили своје шикане према њима.

Он долази пошто је дефинитивно одлучено питање о муницији.

Он долази у тренутку кад наши државници имају пуне руке посла, решени да не дозволе да будемо опкољени Немцима новом офанзивом против Србије.

У овој атмосфери кајзеров сензал неће моћи да измени нашу спољну политику.

Како је дошао тако ће и отићи!

Поузданији положаји

— Преглед В. Михаиловског од 29. августа. —

Последњи извештај штаба руске Врховне Команде износи спшту карактеристику положаја руске војске. Тај положај је означен као успокојавајући и пун поуздања. Важно је саопштење у томе што је немачка војска одпочела уступати иницијативу руској војсци. Истина Руси за сад узимају иницијативу само у делимичним биткама, у њиховим је дакле рукама засад тактична иницијатива, а стратегијска још припада Немцима. Није ни чудо јер одступање руске војске траје већ шест недеља на огромном фронту у дужини од 1200 врста, те представља собом врло тешку операцију која је спречавала слободу стратегијских операција. Осим тога маневар одступања на руском искривуданом фронту веома је био отежаван и околношћу, што су центар и крила руске војске морали одступати на различна одстојања. У центру руска војска је отишла са Бзуре и Равке на Заселду и Пину, а то је на 380 врста ка истоку. У исто време руско одступање на левом крилу било је мање у одстојању — са западног Пута отишло се на Горину за 100 врста, а са Златне Липе на Серет за свега 50 врста. На десном крилу одступало се од половине јула у правцу ка Ковну за 80 врста, а у Курланду и Сомопитији за 150 врста. Због различног одстојања дакле у одступању, и трајање и начин маневра били су различни. Па и операције непријатеља стварале су разне околности, јер док је немачка војска на западном и северно-западном фронту енергично наступала, на југо-западном фронту одпочеле су озбиљније операције тек пре три недеље. Осим свега тога треба имати у виду да прелаз стратегијске иницијативе на страну Руса зависи још од две важне околности: треба довести у склад операције руске војске с операцијама савезника и још са снабдевањем бојеве муниције у потребној количини. Што се тиче западног фронта овог великог светског рата, тамо су руски савезници приступили енергичном артилеријском пуцању на немачке положаје од половине августа.

У сваком случају може се у скорој будућности очекивати да Руси предузму не само тактичну него и стратегијску иницијативу.

Најважнији догађаји још се дешавају на крилима руског општег положаја, где се сад за аустро-немачку војску решава питање о најближој перспективи њених операција, пре но што наступи време које ће путеве учинити непролазним. Ако Хинденбург и Макензен не успеју да исправе потиснута њихова крила и да их пруже на северу иза Двине и на југу ка доњем Дњестру, аустро-немачка војска биће принуђена да се за дуго време утврди и остане на садањим положајима, те ће цар Виљем моћи пребацити знатан део своје војске на запад или на југ, у циљу да дође до решавајуће битке на другом фронту. А ако аустро-немачка војска успе да исправи свој фронт и осугура своја крила од обилажења, она ће продужити своје операције у Русији. У томе случају руска војска ће и даље избегавати да даде прилику противнику доћи до одлучне битке.

Југословенско јединство

У речима истакнутих Јужних Словена и странаца

XVII

— — — — — — —
Хајд' у коло, ко ће ту да дрема...
— — — — — — —
Брже, браћо, амо, амо,
Да се скупа поиграмо!
Србијанче, огњу живи,
Ко се теби још не диви!
Хрваћане, не од лане,
Од увек си ти без мане!
Ој *Босанче*, стара славо,
Тврда срца, тврда главо,
Тврд си као кремен камен,
Где станује живи пламен!
Ао, *Еро*, тврда веро,
Ко је тебе јоште теро?
Ти си ка'но хитра муња
Што никада не покуња.
Ао, *Сремче*, гујо љута,
Сваки јунак по сто пута!
Црногорче, царе мали
Ко те овде још не хвали?
Мачем бијеш, мачем сечеш,
Мачем себи благо течеш:
Благо турска главо сува
Кроз њу горски ветар дува!
Ој соколе, *Далатинче*,
Дивна мора дивни синче!
Ој ти красни *Дубровчане*,
Наш и данас бели дане,
Та са песме из старине,
Пуне славе и милине!
Ој *Словенче*, танани!
Банаћане лагани!
Ој *Бачвани*, здраво, здраво,
Ко ј' у песми већи ђаво!
И ви други *дуж Дунава*,
И ви други *где је Драва*,
И сви други *тамо, амо*,
Амо да се поиграмо!
Хватите се кола тога,
Од вишњег је оно Бога!
— — — — — — —

Бранко Радичевић
(Ђачки растанак).

Критични дани на Балкану

— После колективног корака Четворног Споразума. —

У БУГАРСКОЈ

Опозиционари код краља

Софија, 5. септ.

Јуче у 11 сахата пре подне примио је краљ Фердинанд једновремено вође опозиционих партија. Аудијенција је трајала од 11 до 1 сахат и 20 минута. Пошто су сви шефови опозиционих партија учинили изјаве о ситуацији краљ је водио разговор са представницима опозиције у присуству престолонаследника Бориса. По изласку из двора шефови су обећали новинарима да ће довече дати обавештења о ауденцији. Предусретљивост, којом је краљ примио представнике већине у народу учинила је на њих добар утисак.

Нема новаца из Немачке

Софија, 5. септ.

„Дисконто Гезелшафт“ се обавезао да ће сваких четрнајест дана предавати по један милион на име бугарског зајма. Већ месец и по дана је прошло како „Дисконто“ није положило ни једну рату. „Дума“ тражи објашњење од владе.

У РУМУНИЈИ

Румунске воде.

— *Изјаве г. Таке Јонеску.* —

Букурешт, 5 септ.

Поводом питања о трупама које је Румунија избацила на границу, „Адеверул“ је интервјуисао г. Таке Јонеску, и овај је изјавио:

„Да се данас повуку наше трупе из места, куда су одведене због аустро-мађарских шикана, била би велика погрешка. Мере које су недавно предузете против нас могу се поновити и ми не треба да будемо неспремни.

С друге стране, румунске трупе нису избачене на границу само због прекида саобраћаја путника, већ и због гомилања аустро-мађарских трупа на румунској граници, које су доведене до на саму граничну линију и које копају шанчеве нама испред носа. Суседна монархија има несумњиво суверена права на то. Али и ми имамо суверено право да предузмемо мере за одбрану.

Можда су Аустро-Мађари чинили ово само да би нас терорисали и кад то није успело они нас сад преко својих листова позивају да све што се догадило сматрамо као да се није догодило и да обуставимо мере за одбрану пошто су румунски путници били само 8 дана затворени у Аустрији. Али то Румунија не треба да учини.

Затварање румунских путника, о чему нити су они обаветтени на време нити румунска влада, јесте нечувена шикана коју у своје време треба имати на уму. Што је ова шикана обустављена значи само да више нема потребе да се врше репресалије на нас.

Гомилање пак трупа на нашој граници налаже нам да одговоримо дефанзивним мерама и не може бити ни речи да се њих одречемо.“

Румуни о бугарском плану

Букурешт, 5 септ.

Поводом споредних вести да се Бугарска обавезала Турској да нападне Србију и поводом бугарско-немачке наде да ће Румунија тада бити присиљена да пође са Немачком што би нагнало Русију на сепаратан мир, „Адеверул“ пише:

„Искључена је кооперација Румуније са Немачком.

„На Балкану пак, где Бугарску добро познају, сумња се ди би Бугарска могла поћи путем авантура, нападнувши Србију и обновивши оружан сукоб између држава на Балкану — *а да не узмемо у обзир да је Русија одавна ставила Софији на знање да би напад на Србију од стране Бугарске сматрала као* casus belli.“

Мекленбург код краља.

Букурешт, 5. септ.

Краљ и краљица су, као што је познато, предузели излет Дунавом. Војвода од Мекленбурга отишао је у Браилу да се састане са краљем.

Нова лозинка немачких аганата.

Букурешт, 5 септ.

Пошто нису успели да увуку Румунију у немачке воде, немачки агенти пронашли су нов барут како би бар спречили акцију Румуније. Наиме они распростиру гласове, како ће Русија закључити сдпаратан мир чиме би Румунија била доведена у врло тежак положај ако би се пре тога ангажовала. Али тај барут не пали. Румуни су довољно интелигентни да се не дају заварати. Они познају мирољубивост руског цара, али они знају и то да је он пре свега лојалан и витез и да никад не би дозволио да погази своју реч и да потпише сраман мир. Немачко—маргиломанске смицалице наилазе само на општи смех.

Мих.

ВЕЛИКУ КОЛИЧИНУ **гуменних потпетица** све величине као: **Чешљева од каучука, гуме за брисање**, за мастило и оловку, **пнеуматике за фијакере** све од најбољег квалитета добило је **стоваришће друштва** 856,2-6
„ПРОВОДНИКА“
Краљевића улица број 8.

Репортер

Њ. Преосвештенство Г. Митрополит. Њ. В. Преосвештенство Г. Митрополит Димитрије отпутовао је јуче из Ниша, београдским возом.

Чапрашиков у Нишу. Бугарски посланик г. Чапрашиков, вратио се прекјуче из Софије.

Дипломатске вести. Талијански и црногорски посланик, посетили су јуче г. Јоцу Јовановића и задржали се у посети дуже времена.

Отпутовали. Јуче су отпутовали за Београд г. др. М. Поповић, бивши министар, Михаило Илић, бивши министар грађевина и г.г. Чеда Костић и Сретен Милисављевић народни посланици.

Г. Коста Тимотијевић, народни посланик отпутовао је за Скопље да присуствује седници Зиратне Банке, која ће бити одржана 10. т. м.

Седница Месног Одбора. Јуче пре подне, Месни Одбор држао је седницу, на којој је решавано о утврђивању цена намирницама.

Позивају се матуранти. Курс матураната Државне Трговачке Академије, почиње 10. септембра у Крушевцу. Сви ученици и ученице који припадају овом курсу, треба да се одмах јаве директору Трговачке Академије, г. Мити Лукићу.

Ослобођени пекмезари. Сви израђивачи пекмези који су се пријавили за рад пуштени су на осуство као и сви пекмезарски раденици за које је тражено осуство.

Уверење за увоз. Трговачка Комора, у споразуму са министарством народне привреде донела је решење да сви трговци који желе да увезу робу са стране, морају предходно имати ова уверења:

1. Да је српски грађанин.
2. Да је трговац по професији.
3. Да има протоколисану фирму.
4. Да има трговач. радњу.
5. Да тргује робом за увоз. Без овога ни један трговац не може увести робу са стране а особито они који хоће да увезу робу којом дотле нису трговали.

Без билетена. Пресбиро нас је синоћ поново оставио хез билетена.

Откуп сувих шљива. Министарство Грађевина прихватило је предлог Министарства Народне Привреде да се откупи, већа количина сувих шљива за исхрану заробљеника који раде на грађењу пруге.

Цена сувих шљива у Бордо-у. Према последњем извештају, који је добило Министарство Народне Привреде, француске овогодишње шљиве 80—85 ком. у пола килограма, продају се у у Бордо-у по 90 франака 100 кор. Према томе цена наших 90—95 у пола кгр. била би по одбитку транспортних трошкова, око 50 франака.

Друштво за социјалну политику. Конференција Друштва за Социјалну Политику, на којој ће г. д-р Велизар Јанковић, бивши министар народне привреде, држати предавање о скупоћи и снабдевању намирница, одржаће се у сали Општине Нишке 8. т. м. у 9 часова по подне. Предавање неће бити у сали Народне Скупштине.

Прилози дому за женску сирочад изгинулих ратника. Г-ђа Милица М. Павловић уписала је свога мужа поч. Мијајла Павловића трг. за добротвора друштва за оснивање дома за жен. сирочад наших изгинулих ратника за 6-недељ. спомен.

Вера и Олга Хорстиг уписале свога милог деду Мијајла Павловића трг. за утемељача свака по 100 дин.

Г-ђа Ружа и Мијајло Ђурић уписали свога пријатеља Мијајла Павловића трг. за утемељача (У место венца).

Г-ђа Вука Ђ. Весића приликом 6 месечног парастоса уписала за утемељача свога почив. мужа Ђорђа Весића адвокат из Ваљева.

НЕКРОЛОГ

† Сара Станићева
учитељица

И она је жртва варварства аустријскога, жртва варвара лекара бечких. Пре мобилизације, по савету београдских лекара, отишла је у Беч, ради операције. Операција је у бечкој болници извршена и требало је зрачењем продужити лечење.

Кад је рат објављен, њој је управник болнице наредио да одмах иде из болнице, јер јој се, као Српкињи, не може лекарска помоћ указивати. Узалудне су биле све молбе и апеловања на хуманост. Отпуштена је из болнице и интернирана. После неколико месеца успела је да се врати у Београд неизлечена.

Пок. Станићева се школовала у Русији. Учитељевала је прво у Обреновцу, затим у Пироту, Шапцу и Београду. По интелигенцији долазила је у ред првих наших учитељица; од страних језика говорила је руски, француски и немачки и њима се потпуно служила. Била је скромна, повучена, те је само најближа околина знала за њену солидну спрему. И чланке своје преводне, који су штампани, није обележавала именом својим.

У време рата с Турцима и Бугарима радила је у одбору који је спремао рубље за војне обвезнике, а сада, и ако трошнога здравља, ревносно је радила у Колу Милосрдних Сестара, докле је болест није сасвим савладала. Умрла је 26. августа о. г. у Београду.

Пре неколико месеци мајка је њена изгубила јединца сина, а ево сада је изгубила и јединицу кћер, једину утеху у старим данима својим. Вечни покој просветној радници српској сестри Станићевој!

ДОПИС ИЗ ПРОКУПЉА

Гимназија у Прокупљу

Овој умесној молби прокупачких ђачких родитеља који смо данашњом поштом примили, дајемо места у нашем листу још у фебруару, због заразе која је била сузбијена за два месеца, била је распуштена гимназија, па се у њу одмах уселила окружна болница По сузбијању заразе могао се продужити рад у школи, али су се лекари из недовољно оправданих узрока успротивили томе остајући и даље у великој двоспратној гимназијској згради, са не више од 20—25 болесника. И тако је преко 800 ђака из гимназије и осн. школе базало и пропадало по улицама без довољног надзора, и ако се могло радити у школи. Колика је од тога штета није потребно говорити.

Сада при почетку нове школске године, ми ђачки родитељи понова захтевамо да се болница одмах исели из гимназиске зграде у своју оправљену зграду.

Ако је потреба за заразним оделењем, које тако исто несме бити у средини вароши већ на крају ове, онда нека надлежни узму једну или две кафане, има их у Прокупљу 132, и које не пазаре дневно више од јединајест гроша, па нека у њих сместе оделење за заразне болеснике. Ваљда лекари, који су и сувише плаћени, могли би наћи врло леп стан у вароши и тако не запремати у болници 3—4 најлепше собе, у које би се сместило до 30 болесника.

За велику је осуду и жаљење што због 15—20 болесника толика деца дангубе и пропадају, а махом су и прошлу годину свршили на миру.

Част и поштовање лекарима на њиховом плаћеном трулу и заузимању, али ми морамо водити рачуна и о школовању своје деце, у толико пре, што овде има могућности да школа ради.

Ђачки родитељ.

Књижевност.

К. Ј. Шуљепов: Quo usque tandem, *Бугарију...?* С руског превео В. Ј. Рајић.

Руси готово нимало не познају Бугаре. Укорењена болећивост према земљи коју су ослободили и коју сматрају као своје дете, удаљеност Бугарске и слаб контакт са њом, омели су Русе да коригују своја уверења која су плод романтичне историје од 1876. године и вештог рекламисања и агитације бугарске. Отуда у Русији она велика оскудица познавања правог расположења Бугарске према Русији.

У толико је боље дошла ова мала књижица из пера једног Руса, у којој се са документима у руци доказује колико је мало захвалности и љубави у Бугарске према њеној ослободитељци, а колико много незахвалности према Русији и мржње, пакости, злобе према свему што је Словенско.

Књига је, обимом, недовољна да обухвати све ужасне примере и доказе бугарске нелојалности, али је њена добра страна што је у овако недовољном обиму успела да покаже како је незахвалност, којом се са бугарске стране плаћа Русији за њена доброчинства, општа, да она сваким даном све више расте и да има много дубљег корена у бугарском друштву но што се то, и у тренутцима највеће срџбе, хоће да верује у Русији. Добро је што ће наши пријатељи са Неве имати прилике да то, документовано, нађу у овој књизи.

Књига почиње од ослобођења Бугарске и у кратким потезима износи шта је све Русија учинила за Бугарску. Затим показује како су то Бугари враћали.

Још 1886 године, под владом чији је члан био и г. Радославов, Бугари су приликом избора поцепали и изгазили руску заставу. Ту се први пут манифестовала клица данашње Бугарске, која је сва Радославовљева.

Али та вешто прикривана клица избија пуном снагом на видик за време балканског рата и после њега. Важно је — и то књига показује — да се прво велико незадовољство, које ће се претворити у данашњу простачку мржњу — појавило у Бугарској ни због чег другог до због „издајства“ Русије што није помогла Бугарској да заузме Цариград.

Доцније, после лудости од 16. јула, коју Бугари никако неће да признају, ова клица брижљиво негована краљем Фердинандом, Радославовом и читавом легијом немачких агената из земље и са стране, развила се до пуног плода.

И књига цитира дела, изјаве, чланке, брошуре, из разних времена, од разних људи, из разних политичких средина. Сви цитати — а могли би се навести још толики други — показују до очигледности јасно да је у корову бугарског егоизма угушено не само свако осећање мере већ и свака захвалност према Русији и свака љубав за њу. Данашња Бугарска то је немачка Бугарска.

Поред књиге Varitas-a: *Данашња Бугарска*, у којој се даје тако добра слика Бугарске у светлости њених односа првенствено према Србији, ова књига г. Шуљепова, где се говори у главноме само о односу према Русији, служи као изврсна допуна за познавање данашње Бугарске, њеног менталитета и њеног психолошког стања. Ко је још, може бити, веровао да је могуће да Бугарска прије Сгоразуму, потпуно ће се разуверити кад прочита ову књигу која, у маломе даје огледало бугарске душе и њене унутарње воље.

Обе књиге треба доиста да прочита и сваки Србин као и сваки Рус. Оне потсете на много што шта што би се, у току толиких догађаја, могло да заборави или да превиди, а што треба боље запазити и више имати у виду. Њих треба прочитати нарочито баш данас, јер се из њих јасно као дан види да Бугарска има љубави и поштовање само за једну земљу — за Немачку. Словенство је она избрисала из свога грба.

ОГЛАШУЈТЕ У НОВОСТИМА

За Црвени Крст

— Прилози Крушевачком Одбору —

Крушево, 3 септ.

Приложили су Црвеноме Крсту у Крушевцу: г.г. Мих. Јов. Ристић, апел. судија, своју дневницу за месец јули ове год. у 60 дин. и Драг. Петковић, председник општине крушевачке 10 дин. Преко пододбора у Велуђу: Милан Вешковац 52 дин. и убрус; Милован Егарић 29 дин., два убруса и чарапе; Војислав Вешковац 26 динара и убрус; Богосав Вешковац 25 дин. и парче платна, — сви земљоделци из Рићевштице; и Ранко Обрадовић нар. посланик из Округлице 20 динара и убрус.

Свима приложницима Одбор топло захваљује на дару.

„Новости“ примају огласе по умереној цени.

ПОСЛЕДЊИ ИЗВЕШТАЈИ „НОВОСТИМА“

Пред Колмаром

Рим. 4 септембра

„Коријере дела Сера“ сазнаје из специјалног извора да су Французи напредовали на север од Минстера и да се налазе пред Колмаром, чије се заузеће сматра као питање од неколико дана.

Мисија херцога Мекленбурга

Софија, 5. септембра.

Пре но што је отпутовао за Цариград херцог од Мекленбурга је имао четири дуга састанка са председником владе г. Радославовом. Међутим, кад се херцог вратио из Цариграда он се није ни једном састао са г. Радославовом. Сад се листови прегоне како треба протумачити ту околност. Једни је сматрају као знак рђавог исхода мисије Херцогове, док други држе, да се тиме хтело само маскирати оно што је утврђено у Софији и Цариграду.

Одговор Бугарске

Софија, 5. септембра.

Један бугарски министар је изјавио, да Бугарска неће одуговлачити с одговором. Основна мисао одговора биће сагласна владиној декларацији: осигурање националног уједињења бугарског народа.

52.041 официр

Рим, 5. септембра

Према званичним немачким податцима до 15. Јула Немачка је изгубила, које мртвих које рањених 52041 официра.

Изјаве шефова опозиције

Софија, 6. септ.

Сви тефови опозије изјавили су краљу Фердинанду јасно и енергичним тоном, да ако би влада растурила Собрање и, помоћу власти, добила већину, ипак се не би изменило народно расположење које је за политику неутралности. О акцији може одлучивати само коалициона влада која би проценила све околности.

СТАН У НИШКОЈ БАЊИ издаје се одмах под кирију: 2—3 собе, 1 кујна, све са намештајем, 1 штала и т.д., укупно или појединачно. Упитати у Нишу, на Синђелићевом тргу бр. 15, или у Нишкој Бањи 8. ов. мес. у Павловићевој вили. 894,1—3

ПРВОКЛАСНИ ОРИГИНАЛАН ПИРЕЈСКИ : : : врло укусан : : :
РАХАТЛОКУМ
са финим мирисом, филован чистим печеним бадемом у оригиналним кутијама и сандучићима од 1/4, 1/2, 1, 5 и 10 ока, — Праве енглеске Карамеле — добила је већу партију и продаје врло умереном ценом трговина Милана Т. Стојановића, Ниш — Трг Краља Милана.
885 1—15

Продаја Вжа
— — — КОЊАКА — — —
ВИНСКОГ СИРЋЕТА и РАКИЈЕ
на веће и мање количине, по умереној цени. Обилићев венац бр. 22 (улица која води од кафане „Солуна“ железничкој станици. Ник. Димић
893 1—10

Зејтин Маслинов
— — у кантама и — —
: : Унион Винтер Американски : :
добила је колонијална радња
Браћа Т. Танића
897 Ниш, до општине 1-4

Потребује помоћника
— — и шегрта — —
колонијална радња
Браће Т. Танића — Ниш
898 1—4

Браће Т. Танића
до општине нишке
Добила је
Берберски сапун
Кокос у паклама
и
Калодерма сапун
Такође добила је
Бисквит Енглески „Пек Фрајну“ у паклама 1/16 1/8 филован и нефилован, Бонбона, Чоколада и Конпота у кутијама из Швајцарске.
Нарочито препоручује Зејтин без мириса за салату и одлично брашно за развијање.
— Цене умерене —
897, 5—5.

::НАЈНОВИЈЕ::
АНАТОЛ ФРАНС:
Побуна Анђела
РОМАН
Овај духовити рад великог француског романсијера и психолога задовољиће и највеће захтеве интелигентне публике.
Књига има 439 страна изванредно елегантна, већа но КЊИГА МОГА ПРИЈАТЕЉА, од истог писца.
Цена 3.50

А пре месец дана изишла је књига
АНАТОЛ ФРАНС
Књига мога пријатеља
Ванредно духовите успомене из младости, како само Франс уме да опише. 384 стране у луксузном издању, какво ниједан издавач није досад издао. Цена 3. дин.

МОДЕРНИ ПИСЦИ
ПРЕВОДИ ПРОФЕСОРА
ГРГУРА БЕРИЋА
Песме, приче, есеји најбољих француских писаца. Врло елегантно. Издање 2.50.

Шта треба мом детету
питања и одговори за мајке од ЈЕДНЕ МАЈКЕ. Необично корисна књига за све мајке. Елегантно издање.
Цена 0·50 п. д.

ЗА МЛАДЕЖ
Залутала деца у шуми.
са око 50 слика. Цена 40 п. д.
: : : ЧАРОБНА РУЖА : : :
са око 50 слика. Цена 40 п. д.
Ове две су књиге из прекрасне збирке *Ружичасте књиге* за младеж, број 8 и 9, које су досад фалиле.

САМО ЗА ОДРАСЛЕ
: : ПРВИ ПОЉУБАЦ : :
и друге приче
ГИ ДЕ МОПАСАНА
друго издање. Цена 0·50 п. д.

Продавцима добар рабат. Све се књиге могу добити у свима књижарама и преко продаваца новина, а где нема, треба слати поруке штампарији
САВИЋА и Комп.
3—5 Београд.

ДВА МЛАЂА, спремна, трговачка помоћника, са уредним документима и два ученика из добре куће потребни су једни за електро-техничку, други за бакалску трговину
Милана Т. Стојановића
881 у Нишу. 2-5

Мушеме - цираде
за покривање кола од 15 кв. м. има на продају, по умереној цени трговина Милана Т. Стојановића, у Нишу. 880,2-3

ОТВОРИО САМ У НИШУ РЕСТОРАН КОД
„ОСЛОБОЂЕЊА НИША“
— Зелена пијаца. —
Ресторан је снабдевен одличном кујном, изврсним пићем и тачном послугом. У ресторану се говори осим српског, француски и други страни језици. По захтеву могу се за више особа справљати нарочита јела. Ван ресторана издаје се јело по нарочитој погодби. Пиво увек свеже.
Ресторатер
Жика Берђан
дугогодишњи обр. келнер
803, 8—10 првих хотела у Београду.

ФРАНЦУСКО-СРПСКА БАНКА
НИШ
Тражи стан са 5 до 6 соба већих, плаћа 600 дин. месечно кирије. Понуде слати самој Банци.
870. 2—6

Матарушка Бања
Управа Матарушке Бање у Краљеву извештава заинтересоване да је машина која је неколико дана оправљата, прорадила од данас и посетиоцима дато да се сви купају у кадама по спуштеној цени а купање ће трајати докле год буде лепо време.
887, 2—3 Управа.

БЛАГОДАРНОСТ

Заступништво Француског Осигуравајућег Друштва „Унион“ код кога је била осигурана од пожара наша кућа у Скопљу, исплатило нам је данас на име штете причињене нам пожаром

Дин. 15.185. у звечећем злату.

Предусретљивост овога признатог светског осигуравајућег друштва заслужује да буде запажена, у толико пре што је ова сума исплаћена у звечећем злату, кад је ажија врло велика, и у времену када закон о мораторијуму не обавезује друштво на исплату. — Захваљујући друштву „Унион“ на овој кулантности, ми га срдачно препоручујемо.

Скопље, 1. септембра 1915.

Наум и Милена Гика
кројачи из Скопља

Модискиња
Розалија Смолка из Београда
Извештава п. публику да је своју радњу привремено преселила у Ниш, Карађорђева улица до апотеке Г. Рувидића.
И за наступајућу сезону добила је велики избор
ЖЕНСКИХ ШЕШИРА
од филца, велура, бибера и сомота по последњој Париској моди.
ВЕЛИКИ ИЗБОР ЗА МОДИСКИЊЕ:
празни форми, енглеског крепа, свиле апре, дрота и остало.
Поруџбине поштом извршује брзо и тачно.
805. 6—12

ОБАВЕШТЕЊЕ
ОПТИЧАРСКА РАДЊА
Леона Гутмана из Београда
Добила је сву оптичарску робу те се прима израде и оправака сваке врсте. Радња се налази у Нишу, у улици Обреновића бр. 74, преко пута гвожђарске радње Милоша Милисављевића, а у сазару — радњи дечијих игричака. Поред оптичарске, у тој радњи има велики и леп избор СВАКОВРСНЕ РОБЕ; продаја на више и на мање.
Ниш, 2. септембра 1915.
874 2—3

Умољава се

Још у Децембру прошле године предато је жељезнич. станици у Чачку поред других колета и један сандук велики у коме је спаковано: два душека нови, два јоргана од резедо атлаза, завесе плишане и још пуно других све нових ствари.

Овај сандук до данас нисам добила. Други један сандук добила сам, али сам га вратила железници, јер нису биле моје ствари. Верујем, да је неко погрешком мој сандук из железнич. магацина узео. С тога умољавам сваког, код кога се овај сандук налази, да јави мени или мом оцу Драгољубу М. Божиновићу народ. посланику Књажевац. Није ни лепо ни право да моје ствари задржи а ја да будем без тако потребних ствари.

Књажевац, 30. Августа, 1915.

Нада, удова пок. доктора Андре Божиновића бив. среск. лекара и управника војне болнице у Књажевцу. 866, 2—3

ПАПУЧА
Кожних, Сомотских и Плишаних
БЕОГРАДСКЕ ИЗРАДЕ
ПРОДАЈЕ НА ВИШЕ
филијал
Илића и Прекића, Скопље
— На захтев шаље 1. туце доплатом у разним врстама као мустре. — 877, 2—3

У Васпитном Заводу Ј. Нетовићке
У НИШУ
упражњено је место једне учитељице за основне школе и једне наставнице за француски.
Наставнице које желе ова места заузети нека се изволе пријавити Управи Завода. 838,5-6

Женских жакета, палетоа и мантиља
израђених по најновијим фазонима од штофова у разним бојама, ластика, плиша и кримера (имитација астрагана) има у врло великом избору на своме стоваришту и продаје само анграо МЕСАРОВИЋ и ПАВЛОВИЋ
9—15 БЕОГРАД

ПИЈТЕ! ПИЈТЕ!
САМО СТАРИ И УКУСАН АНТИХОЛЕРИЧАН
КОЊАК
Браће М. Барбаресо из Пиреја, Грчка
Јер је једино пиће за дизинфекцију стомака.
Главни заступници за Нову и Стару Србију
БРАЋА Д. МИЉУ — Солун
ЗАСТУПНИЦИ ЗА НИШ И ОКОЛИНУ
БРАЋА П. МУЛАЦИКИС
ФАБРИКАНТИ РАТЛУКА
Обреновићева ул. бр. 107. — Ниш
који имају на стоваришту у бурадмма и флашама.
ПРОДАЈА НА ВИШЕ И МАЊЕ
21-30

Власник и одговорни уредник МИЛАН П. САВЧИЋ — Јовановићева ул. бр. 1

Штампарија Ђ. Мунца и М. Карића. — Ниш